

అ హ ల్యా సంక్రందనీయము.

(శ్రీ పురుషోత్తమ కవీయము)

నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రి

ప్రకటితము.

పాపని ముద్రాక్షరశాల, బందరు.

1941

[Rs 0-8-0]

అలఘు మహాప్రబంధముల నద్భుతగర్భ కవిత్వశోభితం
బులను, నిఘంటుశాస్త్రచయముల్ శతకాదుల డెబ్బదింటి, నిం
కిలను బదింటి నాంధ్రమున హిందిని ముప్పదిరెంటి రూపకం
బుల, విరచించె మించె బుధవుక్ గురునెంచెదఁ బూరుషోత్తముక్.

లోకవ్యవహారమున భాషలేర్పడినవి. అందఱ్యంత ప్రాచీనములైన వానిలోఁ
దొలుత సంస్కరింపఁబడినదే గీర్వాణభాష. తత్సమములును దద్భవములుండేరి
దేశభాషలు కాలక్రమమున నభివృద్ధి నందినవి. అందు హిందూస్థానమున
వ్యాప్తినందినది “హిందూస్థానీ” యనఁబరచిడిని. హిందీ హిందూస్థానీలు
పర్షియపదములుగానె యుండునుగాని పాడుకలో నీవచ్చేదనుకలదు. సంస్కృత
వ్యస్తపదములు మాత్రమును, సింఘాసక్, జత్తక్, జమ్నా మున్నగు తద్భవ పద
ములును బయోగించి మాటలాడునది హిందీయనియు, నిచ్చనచ్చినంతగా సమా
సములను గుఱుచు ముచ్చటించునది హిందూస్థానీ యనియు ననఁబడును. “తుస్కీ,
ముసల్మానీ, ఉర్దూ” అనునవి కొంతకొంత భేదమున్న సమానార్థకములు. ఉర్దూ
లక్షణశాస్త్రమునఁ బరికించినచోఁ బితామహ గంగేశ్వర్త్యాది సంస్కృత వ్యస్త
పదములకుఁ దద్భాషయందు సంయతము స్వతంత్ర ప్రయోగములుండఁదగినట్లు కాన్పిం
చును. సమస్తదేశభాషలలోను దురుష్కము స్ఫుటమగు కలుకుబడికలిగి రా
చించునదగును. అట్టివానికి దేశభాషాసమ్మేళనము ప్రాప్తింపఁగా సుసర్లము
నకుఁ బరిమళ మల్పినటులఁ జెప్పి కొనఁగియుండును.

ఆయాభాషలలో శాశ్వతలోకోన్మోధనము కొఱుకును విజ్ఞానాభివృద్ధికి
నేర్పడినవే గ్రంథాలు. ఇందు శుశ్రిష్టములు ప్రభుసమ్మితములనియు, బుర్రా
ణేతిహాసములు సుహృత్సమ్మితములనియు, గావ్యములు కాన్తాసమ్మితములనియు, ననఁ
బడును. తుదివి శ్రవ్యములు దృశ్యములునని చెందువిధములు. ఇందు దృశ్యములు
పామరుల పౌదయములఁగూడ రంజింపఁగల్గుటచే ధర్మవిముఖులైనఁ దదభిముఖులఁ
జేయఁజాలెడివి. అట్టివి గీర్వాణమున భాసకాలిదాసాది మహాకవి కర్తృకములౌ
ప్రాచీన రూపకములు పెక్కులేర్పడి యుండెను. కాని గీర్వాణభాష సరిభాష
గాను వెనుకంటినంతటి సవిప్రదర్శింపఁబడక కావ్యనరసింహ పరివర్తనమున నిల్చిన
వైనవి. సంస్కృతేతరములన్నచో, యవియుఁ గ్రమముగా నభివృద్ధి పంది లక్షణ
లక్షితములైనకొలదిని రూపక కల్పనము లందందును దలనూపఁమొదలిడెను. ఆంధ్ర
మున నందులకు బీజము “కవిబ్రహ్మ”యే నాటినవాఁడయ్యెను. అతఁడు కల్పకల్ప
నాచైవిత్ర్యంబు మెఱయ నిజవాక్యాల తూలికచే భారత పాత్రలను బాతక దృశ్యంబు
ములఁ జిత్రింపఁజాలెను. పంచమవేదమనఁబరచుటచే బ్రభుసమ్మితత్వమును నైతిశ్యా
మాటచే సుహృత్సమ్మితయు సిద్ధించియున్న యా “జయము” వ కిట్లు కాన్తాసమ్మి

తెల్లపూసలను పొడిగూర్చి సర్వసంపూర్ణతల బ్రాహ్మింపఁ జేయఁజాలెను. ఒక ప్రక్కను సంగీతాభిరుచియఁగల యభివృద్ధి నె తీర్చుల తరంగములవల్లను దీక్షితుల గురు గుహాభిసంధనములను ద్వాగరాజ కృతులందు నింతితర వాగ్గేయకార కర్తృ కముల దిద్దేశవ్యాప్తిసంది భక్తిబీ జావాపంబు లానర్పసాగెను. అయ్యెడ, సిద్ధిం ద్రయోగిభావరాగతాళమేళనంబొనల్లు కృష్ణలీలాభివర్ణనంబు గాగవలంబన వెల యించెను. ఆపైన రామనాటకాలు ప్రహ్లాద నాటకము యక్షగానములును బయలు వెడలినవి.

ఇవన్నియు నిట్టులుండ హిందూస్థానమునందల్ల తులసీదాసకృతి రామ కథా మృతమును వెల్లివిరియఁజేసినవెనుక శుభకృతాభి నివేశమును గలిగెను. వార్యారు దేశమున నెక్కుడుగా నభివృద్ధిసందిన యీ కళ క్రమముగా నన్ని దెసలకుఁ బ్రాచయెను. అంధ్రదేశమునఁ దర్పిరర్చనములవల్ల జనించిన యుద్దేశ మనేక గ్రామములందాఫక్కి నెక్కినఁ బ్రసంగవచనరూపకముల వెలయుంపఁజేసెను. అట్టి యెడ బందరునందు నొక యాంధ్రనాటకసంఘమేర్పడినదిగాక 1884 సం॥ లో “నేషనల్ థియేట్రికల్ సొసైటీ” యనునది స్థాపింపఁబడఁగా నది యప్పటి కిరువ దేండ్ల పోయియున్నందు యాంధ్రమునఁ గావ్యనాటక రచనమొనర్చుచుండిన శ్రీ నాదెళ్ల పురుషోత్తమకవీం దుని రంగస్థలమునకుఁజించి, హిందూస్థానభాషా నాటకరచయనకుఁగఁడఁగించి, వయసగా ముప్పదిరెండు నాటకాలు వ్రాయించి దేశ దేశములఁ బ్రదర్శించిమించె. ఈనాటకములు నిందలి భాషయు ననుసరింపఁబడిన ఫక్కియు విమర్శింపఁబూనుటకు ముందవి రచియింపఁబడినకాలము నప్పటి నాటక కళాస్థితియు నించుక పరికింపవలసియున్నది.

అది పందొమ్మిదవ శతాబ్దమునందలి యుత్తరార్ధము. ఇప్పటికి రమారమి యలువదేండ్ల నాటి ముచ్చట. ఇపుడు సినీమాతారలు యశోధననిలయలై యచ్చ రలముచ్చన సంబరవీధిని వాయుయావములపై జరింపఁగలరయ్యె. అప్పుడో, వేష ధరులౌ పురుషులే యపాక్షేయములుగా గర్తింపఁబడుచుండిన గెనాలు. క్రమముగా రంగప్రసాధనముల విడుదల విశ్వప్రేచారాదికములు మొందెనని. తొల్లట నేసాకర్మములును లేనయ్యె. కథా సంఘానాదిక నైలత్వమును దేశకాలాభిన్న తాస్పర్యకతయు గమనించు నూహలు వొడమని స్థితియయ్యె. పంచసంఘలనైనఁ బాటించు టయదయ్యె. రంగస్థలమున ముందుగిడునది సూరపారండ. ఆరెడు కథానూచనమొనర్పగా నాయా పాత్రధారుల ప్రవేశమాను. వారు వచనమున సంభాషించి కథకొంత సాగించి నిష్క్రమించుచుందురు. మరల మరల నానూత్ర ధారుడే యుత్తరకథాన్సరణ మొనర్పఁగా దర్పదనుకూల పాత్రవృజేశమా చుండును. ఇట్లు వరుసగా గడనడచి శిథిలమయ్యెడిది.

అత్తటి విరచించిన **CHECKED BY** కవి బాల్యమున హైదరాబాదున నొక ఖమ్మరకాలముండి యరుదుఫార్సీ భాషలందును చిదవ సంస్కృతమందును బాండితీగనియుండె. మహారాష్ట్ర పారికథా చరితానుసరణంబున నూత్రిధార

కథాసూచనములు కూర్చుంటియెను. సంస్కృత సాటకములందు సీతపాత్రలకుఁ బ్రాకృతమేర్పఱపఁబడిన ఘక్కిరి బాత్రానుకూల భాషాప్రయోగ నైలక్షణ్య మగ వఱపఁబడినది. ఎట్లన, రాజామాత్యులకు ఘోర్ప లబ్ధులు గలదిగను, మునిపురో హితాదులకు సంస్కృత దీర్ఘ సమాస భూయిష్ఠముగను, నేవకాచులకుఁ గవల తురు మ్మము, చితరము హిందిగను వ్రాయఁబడినది. ఇందు చుండుగాఁ బ్రసక్తింపఁ దగినది సద్భాషాకల్పనాదికములందలి స్వయం వ్యక్తిత్వమే. ఇంకఁ దత్త్వప్రయో గాచిత్తము, సపూర్వసరసవాక్చతురిమము, బహుళ లోకోక్తి గ్రహణము మున్నుగాఁ గలవెల్ల గమనింపఁదగును. ఈనైఖరి సీకవిశేఖరుఁడు వరుసనెట్టి వ్రాసి నాటకుల కలవఱచి ప్రదర్శింపఁజేసిన హిందూస్థాన భాషా రూపకములివి:

1 కాళాసురవధము.	17 రామారణ్యవాసము.
2 పంచాక్షరీమహిమము.	18 సీతాపహరణము.
3 సుభద్రాపరిణయము.	19 సుగ్రీవపట్టాభిషేకము.
4 భస్మాసురవధము.	20 హనుమత్ప్రతాపము.
5 కళావతీపరిణయము.	21 రావణసంహారము.
6 శంబూకవధము.	22 శ్రీయాశరాజ చరిత్రము.
7 శారదోపాఖ్యానము.	23 ఇళమహారాజచరిత్ర.
8 లవణాసుర సంహారము.	24 రామదాసచరిత్రము.
9 మనోజవాల్మీకి నివారణము.	25 మిత్రసహాపాఖ్యానము.
10 గోకర్ణమాహాత్మ్యము.	26 సుకన్యాపరిణయము.
11 అపాల్యా సంక్రాంతినీయము.	27 కుకరంభాసంవాదము.
12 బిల్వణీయము.	28 పీష్పానారాయణరావుఫార్సు.
13 సీమంతినీచరిత్రము.	29 భద్రాయురభ్యుదయము.
14 పుత్రకామేష్టి.	30 కీర్తిమాలినీ ప్రదానము.
15 సీతాకల్యాణము.	31 సత్యహరిశ్చంద్రియము.
16 దశరథనిర్యాణము.	32 అపూర్వదాంపత్యము.

కొన్ని విషయాంతరములొప్పటికి నూతనఘక్కియే. అందల్ల “పీష్పా నారాయణరావుఫార్సు” మొన్ని మొన్నటి పఱకుఁ బెక్కుసారులు ప్రదర్శింపఁబడి వచ్చెఁ గన్నది. ఏమైన, “అక్షరతోషాద్విదుషాం ససాధుమన్త్యే ప్రయోగ విజ్ఞాన”మనిరి గానఁ దన్నాటక ప్రదర్శనము లాకాలకుఁ నెచ్చుగాఁ రసజాల మెచ్చుగొలుకుఁ జొచ్చెననుట కిట దిజ్ఞానిముగా “సభివవందితరాయ” ఓరుదాంకిత లేతావదాని తేనరులు శ్రీమాన్ మాడభూషి వేంకటాచార్యులవారు, ‘కల్యాణములఁగూర్చి, కడువేడ్కఁ బ్రోవుమయ్య, కమలామానస నాయకా (పల్లవి) కల్యాణ గిరిధీర, కారుణ్య సౌశీల్యము, కూల్యాదిమహోదార, గుణరత్న రత్నాకరా॥ (అనుపల్లవి)॥ జనుల కైహికానందమున కాదికారణమై, లేవరు శృంగారరసమునమించు నాట కముల, వినిపించుచును బృందావన పురి నెలకొన్న, ఘననేషనుల్ ధియేటికల్,

కంపెనీవారలకు॥ కల్యాణ॥ తరుణత్వమున మేధా, దక్షిణామూర్తి దివ్య, కదలా మహిమ లబ్ధి, కవితా సంపదగలగి, నరులు మెచ్చుగ విదగ, నాటకరత్నముల, విరచించు శ్రీ నాదెళ్ల పురుషోత్తమకవికి॥ కల్యాణ॥ 2॥ నవనవరసముల నాటక విసోదములఁ దవలిన మనములఁ, దప్పకవేంచేయు, కవులకు రసికులకు, ఘనులకు ధనికులకు, గవి మాడభూషి వేంకట దాసదాసునకు॥ కల్యాణ॥ 3॥' అని ప్రస్తుతించిన తెలుగిట నగపటదుట యప్రస్తుతము కాదుగదా.

ఇట్టి యీ పురుషోత్తమ కవీంద్రకర్తృకములలో 'రామదాస చరిత్రము' మాత్రమే తెలుగు లిపిలో నీవటకుఁ బ్రచురింపఁబడెను. అంతకంటె సులభమురానవి మఱి కొన్ని యిట్లే యిపుడు ప్రచురింపఁబడెడివి. అటనున్న లింగదాసునానికొచ్చారని సంజ్ఞలు. వీనియందెల్లయిన సంగమకాలము మొదలుగా నుండఁబట్టి భాషాపరిచయము లేనివారికిఁగూడ నులుపుగా నలవఱచికొన వీలెను. నేషనల్ కాంగ్రెస్ పుట్టక ముందే యీ "నేషనల్" సంఘము నేర్పఱచి తద్వారమున నీకవిపురుషోత్తమఁడు తారచించిన యీ నాటకాల్ల సాంఘికుల కలవఱచి, తాను గొన్నియెడల మాత్ర భార్యుండునై యాంధ్రదేశముందలి వెక్కుతాపులఁ బ్రదర్శింపఁజేసి, హిందూసాన భాషావ్యాప్తిలో నాటకకళ నభివృద్ధిపఁజేయుచుండఁగాలిన దెందుఁ బ్రశంసార్హము.

—* అ హ ల్య. *—

"అహల్య" శబ్దము నకు రాత్రియనియర్థము. "అహల్యా యోజార" యనఁగా రాత్రియందు జరావస్థనందు మాత్యుండని నిరుక్తమున యాస్కముని నిర్వచనము కలదు. అయినను నద్దాని కింద్రునియందే రూఢ్యర్థకల్పనముచేసి యాగాదులం దాహ్వనించుచున్నారు. శ్రీ జగద్గురువులు, 'అకృతభిశ్చ శబ్దానాం సంబంధో న వ్యక్తిభిః | స్థానః కేవలసంబంధ నిమిత్తాశ్చ | ఇంద్రాది శబ్దాః సేనాపత్యాది శబ్దవత్ | తతశ్చయోయన్తే స్థానమధిరోహతి ససంఖ్యాదిశ్చైవై రభిధీయతే' యనుటలోఁ దన్నిత్యశ్వాబాధకతను నిరూపించినవారైరి. కల్పఁతమందెన, 'ధాతా యథా పూర్వమకల్పయే' త్తనిరిగదా.

ఇట్టి యింద్రపవాధిస్థితునికెల్లఁ గుక్కుట వేషధారిత్వము వంత సహస్రాక్షిత్వ ప్రాప్తియు వాపొందించు నానంబుద్ధి యేటిదో! 'పంచకన్యల' లో నొకరితఁగాఁ బరింపంబడు నాగోతమసతి యేచవితించుదురు జూచెనేకాని శ్రీరామ వాదరజో మహాత్మ్య ప్రతిపాదకమా సీగాధ లోకప్రసిద్ధమై యున్నది.

అయ్యదియే యథాతథముగా శృంగార రసోల్బణమానట్లందు వివరింపంబడి యున్నది. ఇది ఏ 15-4-1885 తేదీని గొంధకర్త ముగించినట్లు కానంబడియెడిది.

బందరు,
25-11-40.

ఇట్లు,
(గంధకర్తృపుత్రుఁడు,
నాదెళ్ల మేధాదక్షిణామూర్తిశాస్త్రి.

అ హ ల్యా నం క్రందనీయమ్

సూత్ర. (1) సత్యలోకాధిప, సరస్వతీశర్భర్-సభామహై పీఠపర్
సత్యాసత్యవి, చారణ్యరే-సర్వమునంద్రాః, సామేరహే.

(సరస్వతీ బ్రహ్మలును మూడు మునివేదములు మత్రముండవలయును)

ఒకముని. మహాత్మా! జగత్సృష్టిస్థిత్యంతకారణభూతా!
పరమేష్ఠిజీ! కించిజ్ఞాఃహోకే, యుక్తాయుక్తవిచక్షు న్నహిజాన్మే,
హంకహ్నోజడౌంకు జమాకరాకె, హమారె అజ్ఞానాదయాః నిబృత్తి
కరే, సకలార్థరహస్య సందేహోభి నికాల్కర్, హమ్ముసాజస్య
సంసిద్ధిమిలానేచహ్మే, వేదవేదాంతాః కరతలామలకాః హోనే
వైసా కరుణారస్యేకరే నమర్మమేహిహంకహ్నో అన్వర్థసంజ్ఞాసే
ప్రచుర్హోనేకహేతో, ఎహోతీక్ష్మా మగర్మఘ్నూత్పహికహ్నో వైసా,
సత్యలోకేహి, నిత్యావాన్కరే పద్మాసనాసీన్వోకైబైత్మ ఆప్మే
నిర్మలాంఘ్రికంజాః హృత్స్థాకరై ఆప్మేకుఢ్ సంతయు విమో
చన మార్గావగాహనార్థియాఃహోకే బిజ్జాపన్మరేచహ్మే అను
ఘురాహ్మ మంగేహై మహామహా!

బ్రహ్మ. భో మునిగణభూషణా! బహ్వనందానంద్.
తుమారా సుశబ్దనమూహ్మురై కర్ణగోచర్ హోనేసే, మై అపా
రాహ్లాదసంభరిత్తువాహుం, మేరాప్యారీహో వాగీశ్వరీభి వైసా
హిఘ్నీహిహుయికహ్మే నమర్మూహుం. (అటుచూచి) కెం సుందరీ
భారతీ! దేఖి ఎహోఘ్నీబరోంకా అభిలాషావిశేష!

సరస్వతి. హాప్రాణేశా! వక్ష్యాహర్వత్తఫలభరితాఃహో
ఉద్భిజ్జేంకైతేహిరహ్మే సాభిలాషాః హోవేగే. వైహిబిధాన్మే
సర్వగోప్యార్థాః కహ్నోసరసఫలాంకు వైదాకరైకల్పభూజ్ఞో ఆప్మే

సాన్నిధ్యమే తత్ఫలార్థియాచాహో అయినేసంయమివతంసాః వైసా
వర్ణస్కర్మాక్యా. ఆశ్చర్యమై? ప్రహజబ్బహి. పరంతు సమయాస
మయ నిర్ణయనియ మాదయాః నరహే జోఫలబ్. చాహెపై
హిఫల్లబ్ధి సంఘటనకర్తే ఎహోగీంద్రాంకే ఆశాక్షున్ని బారణ్
రైరహే ఆప్రాప్తభావ బహుత్వాచాత్మితై. అభివర్ణనకర్తేహం
ఏకముఖయాఃననకింగె.

బ్రహ్మ. అహహా అహహాహ్యరీ! తేరీ వాజ్మాధుర్వ్యాక్యా
హైరీ! ప్రహృధురరన్మై శ్రబణరంధ్రాంసే పీనేనంగాత్మీమేరా
అంతరంశ్చే ఆర్ద్ర హోగయాహై. సునీయే మునియాః? గీరమణీ
రత్తస్మి బహోరచనానైపుణ్య విశేషకైసీహైకి!

మతొకముని. అహోకమలాననా! ఆకర్ణనగ్రియమైయేక్
బిజ్జావ నకర్తేచహాహుం. క్యాకహియే, రత్తకబహుత్వసంద్
జీనేయాహ్మ సముల్లసత్పదార్థ హైనా? హుయేతోభి పీతల్పేస్థకిత్
కియేతో ఉన్మాప్రభాహి ఉన్ముఖోడాకమ్హిసేరహేగా పరంతు
ఉన్ముసాంఘాతికప్రభా యత్కించిత్పినహిమిల్నేకా తథాహి
హమా రేసరీక్. కతిపయా వివేకియాః భవదుత్తమ చారిత్తర్ సన్ను
తికియేతో ఒత్తా బర్ణనీయ నహోసకేగ. కింతుబహిప్రాచనన్మణి
లేకరాకె సుబర్మమై స్థకిత్కియేతోరహ్మకాశోభానే జగద్విదిత్
హోనేసే హర్వక్తిభాన్నే కుమక్ష్మహినా? ఉనీనిదర్శనై రత్తన
దృశ్యో ఆప్రాప్తభావ స్వర్ణప్రతిమాన్తో నరస్వతీమాయూకెవాగ్నిది
య్యై అంచిత్యోనాభిఫసందుక్ కెంనజీన్నేకా? అతీతమధురిమాకు
కెంనహిబతానేకా?

బ్రహ్మ. ఆనందానంద్. తుమారాసాలంకారవచోరచనా
కాశల్యగణనీయహైరేభయ్యా! అజైత్రిబహుత్వంతుప్రాంతరంగ్
వాహం. (అటు) దేభమనోహరిణీకాసంభాషణా చమత్కృతికు?
నరస్వతి. మహాత్మా! ఎహ్నబ్ధి భవ దనూనానుగ్రహ
కటాక్ష వీక్షేవశాలబ్రువతిభాహైహై అబకాశే మిలేగాతో నైపుణ్య
బిశేషబ్ధి దృగ్దోచన్తోనేకా.

సూత్ర. (2) వేదవిచారణ, వేదాకర్షణ— వేదాంతాఘోషే
సాదరభావే, సకలమునొందే— వేదార్థాసిక్ష్ణే.

ఇంకొకముని. భోభో విధాతృజీ! హంకిత్తే శాస్త్రాః అభ్యా
స్మియేతోభి క్యాక్యా అలంకారాః యాలక్షణాదయాఃసంగ్రహ
స్మియేతోభిక్తై సైకై సే ఉపమానోపమేయావాచోవిధేయాఃహోనే
వై సా నదా ముఖస్థాఃహోతే రహ్నైరఘ్నయేతోభి “సంప్రాప్తే
సన్నిహితేకాలే సహిసహి రక్షతిడుక్తుః కరణే” కష్టా మోక్ష
ద్వార ప్రవేశ ప్రయత్నం హమారే బిద్ధ్యానబ్ధి నిష్ఫలాఽహై.
భగవాన్జ్విక సేవాకర్షే జత్త స్మైరహ్నహి ఉస్మాసాధన్తై వై సాహో
నేసే భవచ్ఛాత్రాఃహోహమ్ము అభవైసామాఘ్నీనిబారణ్క
ర్క హమ్ము సువధగామియాఃహోనే కేలియై కృపాకరియై
మహాత్మా !

బ్రహ్మ. అచ్చ. అబ్రైతుమారా యిచ్చానువర్తిహోకర్
తుంజో చాహ్వోనైహిబోలుంగా. సం దేహ్కుచ్చినహి. తుంభయా
వహఃహోనేకుతోభి అబకాశ్ బిల్కుల్నహి. కెంకహ్నర్ హో
గాతో “బాలస్తావత్క్రిడానక్తః తరుణ స్తావత్తరుణీనక్తః వృద్ధ
స్తావచ్చింతానక్తః పరేబ్రహ్మణోపి ననక్తః ” కష్టా బాలప్రా
య్యై ఫేలనలోల్లి తరుణప్రాప్త్యైకాంతానక్తినమన్విత్తి వార్ధక్యా
క్రాంతహోనే తబ్ సాంసారిక చింతాసాగర నిర్మగ్నన్విహోకే
భగవద్భజన్కుర్నే అబకాశ్తోభినమిలాలేకే నద్గతికు దూర్హో
జావెగ. తథాహి తుం సంయమిశ్వరాః! హర్వత్ భగవన్నా
మస్మరణ్కరేహిరహేమహాత్మనాఃహోనేసే తుమ్మునైహ్సంధా
అభ్యాస్కరానా బహుత్ సులభసాధ్యై. ఎహ్నిస్సందేహ్.
(సతినిజూచి) కెంప్యారీ!

సరస్వతి. యథార్థమై అధీశా! నైహి సహోకేజాచే
హై. క్యాకహ్వో “అజ్ఞస్సుఖమారాధ్య స్సుఖతరమారాధ్యతే
విశేషజ్ఞః జ్ఞానలవదుర్విదగ్ధం బ్రహ్మపినరం నరంజయతి” కష్టా

నిర్ణయబచన్నె సుప్రసిద్ధమై అప్పేయోగీందరాః బిశేషజ్ఞాః హో
నేసె అయిసె సచ్చిష్యోంకుఆప్ సానుగ్రహ్ హోక జత్నా బిద్యా
దాక్ కియేతొ జిత్నేధర్మాః బోధక్ కియేతో ఒత్నే జగదుపకా
రకాః హోసక్మవై సాసిక్నేకుభి కార్యాచరణ్ బతానేకుభి శక్తి
మంతాః హోంగ. ఎహ్ ఆపు-బహ్వహ్లాదసంధానానుకూల కార్య
స్తైకహ్మబాద్ గోచర్ హోనేకా.

బ్రహ్మ. మహర్షి వర్యాః ! మేరా అభిప్రాయ్కు అన్నా భార
తీభి అనుసారీహోకే కార్యసంధాన్కుహి ప్రోత్సాహకర్తమై.
ఎహ్మేవక్ సుశకున్తైనా?

సూత్ర. (3) ఆకే ఖడాయేక్ - అజ్ఞా సేవక్
లోకాః మే ఫిర్కై, ఆ ... నేకాంశాః జాన్కై॥

చారుడు. సత్యలోకాధీశ్వరా ! సచ్చిదానందనిలయా !
సమన గీర్వాణప్రశస్తా ! సాధుసన్మనీంద్రాధ్యా ! సరస్వతీ మనో
హరా ! నమస్కార్ నమస్కార్.

బ్రహ్మ. కల్యాణ్ కల్యాణ్. అరేవార్తాహరా ! మేరా
అజ్ఞాశిర్వత్సభేకేతుః నిఖిల జగంమేఫిరై యహోవహోగోచరాః
హోనే బిషయాంకు అవగాహన్కురేతే సంగ్రహకర్కాయా
హోగ. నూత్నసమాచార్ కుచ్ఛైతోబోల్కులా.

చారుడు. ఖదావంద్యేహుకుంకు శిర్షర్ధర్కై హమేమా
హరేక్ లోక్మేభిఫిరై రహ్నామై జన్జాయ్ జోవక్ససే జస్థబర్నికా
లెతోభి ఉష్టాయ్ వైహిషక్సేవైహిఖబర్నె ఎఃవైః బాతాఃకర్తై
అఖర్కు ఆపు-బినుతికర్నహిమై హర్వత్ సున్నేకాథా. వైసీరి
వాఙ్మబ్కహో గయాకితబ్ మైనికలే సోవత్సై సాహైకిదో తీన్
గంమై అప్కాబద్ నామేసున్నాయిచ్ పడావై. తబ్బెముర్కు
ఫరాఖిత్సినహి.

బ్రహ్మ. క్యాక్యాక్యాహైరే వైహిందాస్పద చినుత్తు
సమాచార్ ? కుష్ భీతి నహి. నిర్భయ్యే నాబకాశ్చే సబిస్త్యోన
వై సాహిబోల్. సునింగె.

చారుడు. మహారాజ్ ! మైనెమామూల్కె మువాఫిక్, అన్నా సత్యలోక్కు-ఫోడ్కె మహలోక తమలోక సునర్లోక భువర్లోక భూలోకాఁభి అతల వితల కుతల రసాతల మహాతల పాతాళాఁభి దేఖ్తే హల్లుచాదే జగంమెభి ఫిరాథ వైదాయిషీ కామామ్లి యత్ సబ్ ఆప్ జాన్మెకయిచ్ హైఉస్మై అరజ్క ర్నే కా కుచ్చ హి, మరుస్మె స్వర్గలోక్మె యిచ్ కహ్లా ముర్ఖె ఆబ్ యాద్ హై బాద్దోతన్జాయామేభిహోనేనే నిగహామేరాఘడ్కె ఆఖర్కుహారే క్షాయ్తెభిహి ఆవాజ్ హైకహ్నె ఒత్తుతక్ మేరాదిల్కు ఘట్టువ్వ.

బ్రహ్మ. హైసా బృతాగత్తు ఛపాకర్ అనంగత ప్రసం
గంసె కాలక్షేపణ్ బహుత్ కర్తాహై. వైః ప్రవాదకా ప్రసక్తి
కై నీహై ? క్యాహై ? పస్లే వైః బోలే.

చారుడు. మహారాజ్ ! పూర్వకాల్తే అప్పే దేవతాఁ
బొత్తాక్షసామిల్కె క్షీరసాగర్కు మథన్కర్కె అమృత్కు కమా
లేక వైహేక్యాండ్కె రఫ్లేకర్ బైత్కె ఆప్ దోనోంభి దోబరాబర్
హిస్సేలేనే చహ్లా ఉస్కా తజ్జీజ్ కర్తె రహ్నేతబ్ శ్రీమన్నా
రాయ్జీనే ఉనోంకా ఇరాదా జాన్మెభి బేఖాబాఁ బౌరేహయాఁ
హోరాక్షసాంకువైసీ అమూల్యహోచీజ్కు ఖిలానేకు దిలానేకు
యామిలానేకుభి నచహ్లా వైహ్నబ్కు మాయామేదుబానే
హిక్మత్ బుద్కె వైహ్నిషన్జీనే జగన్మోహినీరూప్ ధర్మేవ్రా
సురాసురోంకాతకాజాయిన్నాఫ్ కర్కె వైస్లాహోనే కామ్సబ్
ఆపీచ్ కర్నే ఆయెసా పరాశక్తి కహ్నె వైసా నజరాతే సబ్కుభి
ఖామూష్ హోనే బిశాక దేవతొంకునె సుధాపిలాకర్ రాక్షసాంకా
హిస్సా ఆనేతబ్కు ఖాలీఘట్టు బతాకర్ ఆపంతర్ధాన్వ యెసా
అక్బార్ జహాఁదేఖ్తో వహాఁ ఏక్ హికాయ్ తెన్సర్క్ బోలేనేసీ
వైహ్నబ్భి జాన్మె కాయ్ హైనా ?

బ్రహ్మ. హైరే, హైతో, అబాయెసా హమారానిందా
క్యాహైరే?

చారుడు. అరజ్ కర్తాహుం నాఖుదావంద్ ! సునీయె
అప్తాస్సప్తీమె జగన్మోహినీకే బరోబర్ ఖుబ్ సూరతౌరత్ కహాఃభి
నహి హైక హ్మోభి వై సానర హ్మోసెహి ఆపుక్కు వైసీజమ్మవైదా
కర్మే తాకత్ బిల్లుల్లుహి హైక హ్మో, దూసాకాన్మోభికహ్మే బేజ
రూర్క హ్మోభి తాకత్చీరహ్మోగో కహ్మోభిక ర్తేథే క హ్మోభి అబ్తక్
సహుయిసాకా మాయిందానహోనేకా క హ్మోభి అయిసె ఖబరా
అగెస్వర్గెత్రిహి ఘరుల్హైక రూబ్బలోక్తక్ జయాదా ఆవాజ్సేహై.

బ్రహ్మ. వైసాహైరే చార్ ! తేరావచక్ తీక్ హైరే !

చారుడు. నచ్ హై మహారాజ్. మైసున్నేకు నసకాథ.
ఝూట్టహి

బ్రహ్మ. దేఖవాణీ! ఏక్యా నూత్నాద్భుతార్దహై! క్వా
కహాకి! అబ్బెమైనే ఎహ్మిందాకు హత్తర్వో తేహీజీనా. నహిహూ
కీధర్ బానా?

సరస్వతి. ప్రాణేశ్వరా ! ఇస్మై హైసా నిందాక్యా ? ఎహ్
ప్రాజ్ఞాకబ్బికహాఃభి కహ్మే నవృత్తాంత నహి. హమరో క్షిహిహాగ.
క్షైసీతోభిహో వైహివ్యావక్తు వ్యానా ? తన్నివారణోపాయైలియె
వక్ సురూపవతికు ఆపై సృష్టికియెతో తద్ద్రప్టానంతుప్రాంతరంగా
హోకే అయిసె నిందాః అంతర్ధాన్వోకర్ ఆపై అప్రతిమా నానూన
సమర్థతాకా ప్రతిమాస్థిర్ హోనే నరీక్ కరేగె.

బ్రహ్మ. అభిప్రాయ్ మేరాజైసా హైకివైసాహి తేరీ తేరీఉద్దే
శ్శోభి బహిర్గత్ హువ్యాహైనా? అమోఘ్నోనిష్ఠాసె సంకల్ప
అబ్బిక ర్కేమేరా మానసపుత్రీ, హోనే సృష్టికరుంగ.

మాత్ర (4) అంబుజనంభవ్ సృష్టికియా, అహల్యాకునయా

అంబుజానేత్రాః, ఆనకశశిహో-కంబుగర్దభి, కచ్ అంబుద్వో

(కుడియెడను అందహాల్య పరస్పరము గల బ్రహ్మసీమ)

బ్రహ్మ. దేభ భారతీ! కైసీ సౌందర్యవయోనిధికు మైన
సృష్టికియాహుంకి! తుఃభిమానినీహైనా? యుక్తాయుక్త లక్షణాః
తేరేనజయాదా జాన్మేహారే కౌరహింగె? తుఃహిసకలాంగ
సౌమవాఃభిఖూబ్ పరిశీలకర్క ఎకైసీ సురూపవతీ మైకికైసీ
కళావతీమైకి యత్కించితోభి స్తోత్తర్నహికర్తే హైసో బచక
హైసావైసా యథార్హహిబోల్పలా. దేఖుంగ.

సరస్వతి. మనోనాథా! మైక్యా విజ్ఞాపనమయం? ఆపు
మైన సదాసన్నిహితవర్తనీ హోకర హై హర్వత్ ఆప్ సృష్టికర్మ
నారీర తనాంకు దేప్తేహి రహ్మీహుంనా? ఇత్తి కళానిధికు ఐసీ
సౌందర్య రత్నాకరకు మైకబ్బీ నదేభహం. భగవాన్సీమన్న
రాయణీనె ప్రథమతః సుధావిభజనార్థ హోకహోబాద్ శ్రీశంక
రేచ్చానుసార్ హోనహోధరేసో జగన్మోహినీ రూప్మైభి దే
భహం తత్త్ ఆప్తేసృష్టిమైవేనీసుందరీర తన్నరహ్మేసే మురైభి
బహుతాశ్చర్య ప్రదాయినీ హుయిథి పరంతు అబిన్నన్యామణి
కుదేఖ్కురు స్తోహినీరూపు జ్ఞప్తిమెలాలియెతో ఇస్తాకోమలత్వ
యా అంగసౌమ్యబ్ యాతేజోవికాస్ కిస్సే గణితకర్మ దేభతోభి
షోడశాంశుతోభి నాలాయక్ హోగీ. “స్వర్ధయావర్ధతే విద్యా”
కహ్మ ఆప్తేమానస్తస్సర్ధ ఉత్పన్నోహోనాహి. ఖనీకౌశల్ యుక్
బహిర్గత్ కర్మేమైహి కారణభూత్తయి. అబాప్సాచాతీత ప్రభావా
న్విత్తో కహ్మ సామాన్యాకష్టేనే అవకాశ్మిలా.

బ్రహ్మ. హ్యరీ! తుఃమురై స్తోత్తర్నరై హోత్నేక
మృషాబచనాః సహిహైనా? అయినీ స్థితిమె ముఖసీతికరాణ
కహ్మ కహ్మజాన్మే సక్మహారీతుఃహి వైసాకెంకహ్మీ కష్టేనా?

సరస్వతి. మహాత్మా! ఆపుఅయినా నిందాసునీహం.
ఆప్తా హృదయై రహ్మేస్వర్ధ సమ్మిహం ఆపురహ్మే పూర్ణ
సామర్థ్య సబ్బిజానీహం. అయినీ స్థితిమె ఎసంతృప్తికరాసహి
హైకహుంగితో ఇస్సేభి మనోహరిణీహో ఔరేక్కుభి ఆప్తే సృష్టి

కర్నె సంసిద్ధిహై కహ్లాభి మైజా నీహుం కింతుఎహీపరిపూర్ణ
ప్రహర్షదహోనేసె మై నె యధార్థాభి వర్ణన్వికియీహుం

సూత్ర) (5) విధిదర్శనము విబుధాః ఆకె - విమలాంగికు దేఖే
విధుముఖకుకళా, నిధి హత్యాకు - పద సేసిర్ తక్, ఫనంద్ కర్నేకు

(నాలుగు దేవతా వేషాలు వచ్చుటయు నమస్కారము కల్పించుటయు)

బ్రహ్మ: భోదేవతాః! దేవతలు- జీ మహానుభావా!

బ్రహ్మ. సుధావిభాగ సమయై తుష్టూ హిషీయూష్పిలానే
శ్రీమన్నారాయణజీ ధరేసో మోహినీరూపుఁ యందర్శకీయతబ్దే
తాదృశరూపవతికు సృష్టికర్నె మైసమర్థ నహుంకహ్మతుం గీర్వా
ణాఃకహ్లాహై కహ్లా సున్మరబ్ మైసృష్టికియేసోకన్యారత్నమ్
దేఖేరే? ఎన్నెమై చింతనకర్నే నైదాహుయి. ఇస్లియేమేరా
మానసపుత్రిహై కహ్లా.

దేవతలు. మహాత్మా! హంసహికహేథె. వైకిఁ చంద్
దేవతాఁనేకహేహోగె. వైవాకహ్లాకు అబ్తక్ అటక్పహిధి
అబెహుందరీకు దేఖేతోమోహినీరూపలావణ్యానబ్ధిభూజ్ఞాయింగె.
ఇస్కెసామ్మెప్రె కిత్తికహింగె. ఆప్పుక్షమావణ్మంగింగె

బ్రహ్మ. మురైక్షమావణ్మంగ్నాకెరే? ఇస్కు దేఖే వనంద్
హైకహేతో ప్రేహీబన్.

దేవతలు. బహుత్వనంద్ హై మహాత్మా! ఆమ్మె తాక
త్కు నహిజాన్నెచంద్ జడాఁ ఆప్పునిందాకర్నే నీ అనేపావ్ నిక
జ్ఞానేకలియె వైవాకరింగె. ఆగె ఆహ్లా ఆగ్రీవహ్లా నికలెజాయ్

బ్రహ్మ. మురై కోవభాష్పహి. స్వేచ్ఛాఘోడ్కర్ జాగ
రూకతాసె రహ్న కహ్లామై నె అబ్ సిఱ్లియాహుం. ప్రేబహుత్
జరూగ్. సత్పంథాదిసా. ఆనంద్మిలా. బినుతిగిపానేకా. ఐసే సద
వస్త్రాంకు మార్గదర్శకాఁ హుయెసా తుమ్ము క్షమావణ్మార్నాక్యా
అనంగత్ హై?

దేవతలు. అబ్బహం రుక్మిణీ లేయింగ మహారాజ్. థక్స్ థాన్ మాఫ్ కర్నా.

బ్రహ్మ. అచ్చ, జావె. తుమ్మానదాకల్యాణహిహోజాయ్. సూత్ర (6) ధాతాజీకు, దర్శకర్న - ఆతాహై సురపతిసే

శీతాంశుముఖి కే, చిన్వానబ్ది - త్నేతౌసె సున్కే, నికల్కజల్దీ.

(ఇంద్రుడు నొక నేపకుడు రాకయు ననుసార్గ కల్యాణలు)

బ్రహ్మ. హే దేవేంద్రా. ఇంద్ర. జీమహత్మా!

బ్రహ్మ. శ్రీమన్నారాయణ్ణీనే భువన మోహినీరూపే ధర్మ సోత బై తుమ్హారే త్రిదళామురైకర్న నిందా పరిహర్కర్నే మై నెకియేసా సదుపాయ్ దేఖాహో?

ఇంద్ర. క్యాక్యాక్యాహై మహత్మా! హమారే దేవతా ఆఘ్రినిందాకయేహై? హమారే దివౌంకసాంకా ఆహ్వాల్ కత్నాహై? వేకిత్నేహై? అహోమహామహా! అనమాన్తో ఆహ్వా ప్రిభాఘ్న సహిజాన్కే అన్నా మూఢత్వ ప్రకటన్తోనే వైసాహి ఆఘ్రిహి నిందాకయేహైజి? వైసానిందాకర్నే కాకాంక్యా ఆయా హై? వైసా కెం కరేగె?

బ్రహ్మ. నిందాకహేతో మురై దుర్భాషణా సహిబోశే హైలే. పుండరీకాక్షజీకా లోకమోహినీరూఘ్ ప్రతిమానాహా సుందరీకు సృష్టికర్నే సమర్థతా ముర్యు నహి కహ్కోవైహ్ ప్రవాద్ దిగంత విశ్రాంతిహోనేతక్ సక్సే ఒత్తాశ్రమాశే తెహై కహ్కో మురై శ్రీవణగోచర్తోనే సంగాత్తి తన్నివారణో నాయూ ధూండ్కే ఎహ్ లావణ్యపయోరాశికుమైహి ఎహిసమ యైహి సృష్టికియాహుం.

ఇంద్ర. కౌసుందరీకు సృష్టికియేహై మహత్మా! వైహ్ కహ్కోహై న్యామిజి?

బ్రహ్మ. ఎదేభమేరా దక్షిణసార్వమెయహా బైత్తి హుయి. నామిస్కా అహల్యాహై. ఎహ్మేరా మనఃపుత్రికా హై. దేఖిలా కైసీ సాందర్యాంభోధిహైకి?

ఇంద్ర. ఆహాపితామహాజీ! మైనె ఎసభామంటపై ప్రవేశహాకె ఆప్పు నందర్యక్షియెతో తబెహా ప్రభావతీకు ఆప్పు దక్షిణ పార్శ్వపర్దేఖా వహె తటిల్లతాకహ్లా జిక్కి యాథ. చంద్ దేర్దేఖేబాద్ తటిల్లతికాజియాదాకా ల్లా దిన్నేకా ఎతో సువర్ణప్రతిమాహాగాకహ్లా సమ్మాహుం ఆబావె నారీ ముణీహా కహ్లా బౌరాహ్లా మానస కుమారీహా అహల్య క్లాంతాహాకహ్లా బోల్లాకర్లగోచర్లోనేసె మహారాజ్ మై క్యా అరజ్ కరుం, ఆశ్చర్యవయోనిధిమె దుబ్బాతాహుం. బహుతజబ్బా అవస్థామేహుం,

బ్రహ్మ. కెంకెంవై నాకెం హువ్వా దేవేంద్రా? భ్రమా క్యాహై?

ఇంద్ర. కెం కహ్లా మహామహా! ఆపబ్తక్ సృష్టికియెసా అనేక పదార్థాలాకె యేజ్ఞాయెర్ఖి ఎహ్లాన్యా దేఖ్లాహ్లా కహైహై సమర్థుహుం. కెంకహ్లా, ఎకళానిధికె రూపాతిశయా వైసాబతాతేహై. క్యాకహ్లా సర్వసమర్థహా ఆప్ మహాత్మక్ భ్రమరాశిరోజాభి, కాలనాగేందర్వేణీభి, అర్థసుధాకర్నెలలాట్టి, ధనుషాభ్రాయుగభి, మత్స్యనయనాభి, కాంచనప్రసూన్నా నాస్సి, ముకురాకపాలాభి, శ్రీకారాకర్ణాభి, శంఖేకంత్పి, లిఖు చాతుచాభి, పద్మనాళా బాహువాభి, ఆకాశ్చే మధ్యప్రదేశ్వి, సైకతా శ్రోణియాభి, రంభేః ఊరువాభి, కలమగర్భాః జంఘాభి, పల్లవాపదాభి, నక్షత్రానఖాభి, హుయేవైసాకర్నె సువర్ణ సార్వే సుధారస్మిలాకె ఉన్నే ఎకన్యారత్నన్కు తయ్యార్కియె హాగ. నహితో ఇత్ని సౌందర్యక్షీరరాశిభి ఇత్ని కళావతీభి నహిహా సక్తీధి. మహానుభావా! వాచాతీత ప్రభావా! మైక్యా విజ్ఞప్తి కరుం? మైభి మోహినీరూపు బహుత్ నజ్జక్రిహ్లా దేఖాహునా? ప్రెకియాప్ దేఖేసా మేరే ఆంఖోంసె ఎకళానిధికె సౌందర్యాతిశయాదేఖ్లా అబాహ్లాహిసీరూప్ యాద్ కర్లియెతో సాధారణ లక్షన్సె రప్తీహైమగర్ ఇన్నే బోబర్న ఆవెగీ అయినీ

ఋబూర్తఁ జన్ము నై దాకియెసా ఆపాతాకతౌర్పభావఁబెర్చిత
చారిత్రర్చి అభివర్ణనకర్తే సహస్ర ముఖహోశేషాధీశ్వరోభి సహీ
నకేగా.

బ్రహ్మ. ఆనందానంద్. దివిషధధీంద్రా ! త్వదుక్తభాష
ణాఁ సబ్ధియథార్థాహిహై ?

ఇంద్ర. హై పరమేష్ఠిణీ! నబ్బబ్ హై. మేరాజి కరలాహి
దాహోనేసెహైసో తాకత్ పూరా వినియోగ్ కర్తే అభివర్ణనక
ర్తేకుతోభినహి సకాహుం. గిస్తే కిత్వాకియెతోభి కష్ఠిహిహోనే
కాహై.

బ్రహ్మ. తుమారా జికరలాహిదాహై కహ్మహై. చెహ్
క్యాజిక్ హై ? క్యా ?

ఇంద్ర. క్యా కహ్యే, విధాతృజీ! అయినీ లావణ్య ఖనీ
హో ఏకన్యారత్తన్ము ఆకార సౌష్ఠ్యే బెర్చిభవతిశయాంసె
బెర్పరస్పరానురాగ విశేషతావాప్తిసేభి సమాన్వోకే రహై
పూరుష్కు కిన్ముమొ కట్టర్కర్తే హైకితన్నిరూపణతా అబగా
హ్లాగ్లేనే జిక్ర్తి బహుత్ దేర్సేమేరా మన్మహై. కెంకె “లలాట
లిఖితారేఖా పరిమారుం సశక్యతే” కహ్యేహైసో బచన్నె సుప్ర
సిద్ధహైనా? ఆపబ్ స్వహస్తసె లలాటప్పర్జోలిఖోగ చెహినదా అను
భవసీయోతాహై సర్వసమర్థోభి అఖిలరహస్యార్థవేదిభి దీర్ఘవిచా
ర్చిహో ఆపు అరజ్కుర్తే ఒత్తా తాక త్మయై సహీ మగరయినీ
మనోహరిణీభి కోమలాంగిభి మినకేతనబాణోపమాభి అమలానవ
వినిర్జితామృతాంశ్చి దేదీప్యమానవిగ్రహాభిహో కన్యకారత్తన్ము
బహుత్ ఫనంద్యే సజరానే పూరుష్కు నిర్ధారణ్మరీయో కహ్యే
విజ్ఞాపకర్తేతాహుం.

బ్రహ్మ. కాన్పూరుష్టోతో ఫనంద్ రహ్మహైకితుఃఖోల్పలా.
అభిపాయ్ తుమారాక్యాహోగాకి దేఖ్మ యుక్తాయుక్త విచా
రణ్మరుంగ.

నూతన. (7) ఇందర్ మంగ్రాపై-అహల్యాకు

వందనీయాజ్ఞే, వశాంతుగిస్తే-వందన్కుసుంగ ఆ,
నంద్వాంగ, కపై

ఇందర్. అహో బృందారకశ్రేష్ఠా! మైబోలేకు క్యాహై?
అప్పహిజాన్నేహోరే ఎచతుర్దశభువనాంమె కౌన్తై? హుయెతోభి
అరజ్జరుంగ ఆకర్ణన్కరీయె. రూపాతిశయ్యు ఏకన్మన్మన్తి. (పఖ్యా
తివడేసో హోరాహై లైకిఁ ఉన్మయత్కించిద్భి హోదేదారీసహి
హై. నరహైసె జియాదా భోగవాన్నహి. అహ్నాకుబేతాత్మజ్ఞో
నలకూబరేక్తై. ప్రైకిస్కార్మమెభి వ్రీసిద్ధి బిల్కుల్లసాయా.
శంకరీకెపుత్రరాహైవక వేరూపవంతాహై కహ్మకహ్మకు
యాభోగభాగ్యాతిశయ వహోహైకహ్మకుయాబిలాస విశేషాంచ
త్యైఖ్యాద్భియాతోభి హైకహ్మకహ్మకుభి గి నీకు ఆనవాల్
నహిహై. మారాండేభేతో వ్రభాకర్మహై నామమాత్తరి
చ్చహి. చండాంశుహోత్తీక్షమూర్తిహి హోనసె సమీపవర్తన్కు
తోభి నాలాయక్ హై. అమృతాంశుముఖానేక సురవర్యాబాకీ
కెగ్రహో బెర్దికాల్కా వసువాభి ఏకేక్కు పరిశీలన్నిగహరఖై
కియెతో కళంకసహితాహిహై. పరంతు కౌన్భినిష్కళంకహి
దిన్నేకా (లేచి) అబ్ మేరా అహ్వోల్: ఎసబ్భి ఆహ్లాన్నేకాహి
హైనా? అఖలాదితేయాంమె మైహిహర్యక్ శుభలాంఛన్కు
భిసజరాతె తయిర్నేలాయక్ హుం. కైసాకహీయె, రూపసంపత్తికా
విచారణ్ణియెతో మైసురూపవాన్విహుం. హోదాదేభేతో మైసే
త్రయస్త్రింశకోటి దివిషన్నాయక్తిహుం. పరాకృమపరిశీ
లన్కు మైహి బహువిక్రమోల్లసద్వోరత్తో వీరవిధ్వంసహుం. ధీర
తాగణన్మై విశ్వవిశ్వంభరాధర ప్రబలపక్ష విభేదిమైహిహుం. భోగ
సంపన్నిర్ణయర్నేమే ముఖ్యు సమాన్దన్యామె నహిరహైసె
ఇందర్భోగ్గహై సిద్ధాంతభున్మేరాహి గణనీయహోకహై.
హర్షత్ ఐరావత్కుయా ఉచైకృత్తు చడ్రుపప్రతిమాన్తో

వజ్రాయుధ హస్తైలేక నాకాదిలోకాబిహర్కరై సమస్తామర్త్య
వరేశ్వోంసె సమర్చన్నాతే దేవాధినాథ్కహ్నో జగద్విఖ్యాతి
పడై-హలంనా? ఆగెహి ముయుక్కు బహుసంపత్సమృద్ధిహై పైః
సహోకర్ క్షీరాబ్ధి మథనానంతరకాలై అబ్బిజియాదాహువ్వా.
కెంకె, తత్పయోధి సముత్పన్నోమె హాలాహల్కు సుధాకర్కు
శంకర్ భగవాన్బిభిషద్యాలయాకు కేశబ్భగవాన్బిభిషేకర్ బాకీకే
పదార్థాః సమ్కుభిముచ్చేహి దేనేసెవరానత్ ఉచ్చైశ్రీబ్ కల్పావ
సీరుట్ చింతామణికామధేను ముఖ్యాలభ్యుహోక మేరాప్రాభవ్
ద్విగుణి త్తోకరై ఆప్పెమై విజ్ఞావకర్నేకా క్యాహై? ఆప్పహి
జాన్నేకాబచకమై అరజ్కురైకా క్యాహై? మహాత్మన్తో ఆప్పా
ఇనాయత్ మేరే పర్వాంచాకె ఎకన్యకామణికు మేరావశ్యేయెతో
మైపానేకా ఆహ్లాద్ది ఎహ్ కాంతారత్తన్నై పానేకాభోగ్ని ఆప్
పానేకా మనస్సంతుష్టిభి ఇత్తా ఒత్తా నహిస్వామిజ్.

బ్రహ్మ. కెంవైసా బోల్తాహై? మైసబ్బిజాన్తాహలంనా?
తుమ్ము బహుత్ రూపవతిహో శచీన ప్యారీహోకే రహ్నై
వైసాభిబౌర్ రంభా, ఊర్వసీ, మేనకా, తిలోత్తమావగైరె బహు
లావణ్యవతియాః భోగభామినియాఃహోకె జబ్జో చాహేతో
తబాహ్కంకరై సమస్త పరిచర్యాః కరైరహ్నై వైసాభి అబ్బక్కి
కర్దియాహలం. ఐనీస్థితిమె ఇన్కు తుర్పుదియెతోతు ఇన్కుమిలానే
భోగ్నే తేరే నారీమణొంకు మిలానే ఆధిబాధాభి ఉస్సె సంప్రాప్తీ
హోనె పరస్పర విరోధ భావాభి తన్నివారణ్కరై అనమర్థహోకె
తబ్బుపానే మనోవ్యధాభి బహుబాధకాఃహోంగె. ఇన్దియె తేరా
అభిలాషా అననుకూల్హానేనే కార్యకారి నహిహోనేకా.

ఇంద్ర. అలలల నానుఘర్షోనా మహాస్వామీ! ఎకాం
తాతిలక్కు మేరా ప్రాణేశ్వరీహోనే కర్దేయియ్యె. ఆజ్నేహిమైజె
ఇన్కా ఇచ్చానుబర్తీహోకె హర్వత్తరహలంగ.

బ్రహ్మ. సంక్రందనా! తుఃషితా అనురాగవాక్ కం హోతాహై? మై ఏభామినీకు తుయ్యేదేనా బహూపద్రవకారిణీ హోనేకా. ఉస్మియై తుయ్యు దేనేమై నచహ్మహుం.

ఇంద్ర. సహోసహోవైసా మత్కహీయై బిధాత్మజీ! మేహ రానీ ఆపామేరేప ర్లాయయ్యై. యత్కించిదుపద్రవ్యి నదిస్మై వైసావబ్రతన్కరై రహేమై సంసిద్ధహోకేహి మంగ్రహుం.

బ్రహ్మ. సహిసహి శచీనాథా! మైఆరంభేహి ఇస్మీ నాథోహోనే హారాఫలానాకమ్మో నిరూప ణ్కర్మహుం అబాహ్ పలతానా అసంభవ్ హై. ఎహ్తుమారాధన్నహి.

ఇంద్ర. మహానుభావా! అబ్ధీ ఆరంభహై. ఇస్మై ఆరం భార్యా? ఇస్మై యుక్తాయుక్త బిచార ణ్కరై వఖ్ ఆగేయేక్కు ఉద్దిష్ట కియేతోభి ఉన్యేజియాదాఫామేదామిలేగాతో ప్రథమోద్దే శ్కు పలతాకె అనుకూల్కుహి స్వీకార్కర్న అన్యేషణ సమయ విధాయకీహై.

బ్రహ్మ. అనుకూలాననుకూల బిచక్ష ణ్కర్మపరిపాకజ్ఞ్ హోమై జాన్నామగర్ తుఃసహిజాన్నేకా. పైఃవఛాన్నే అన్యాయం అనర్హంహై. అబ్దు దురాశా ఛోడ్కట్టజ్ఞ్.

ఇంద్ర. మహామహా! బౌరేకృర్యాయ్ పార్థన్యరూహుం. కరుణాసహితోహోక ముయ్యై సఫలమనోరథ్ కరీయై. మైహిసహి. ఏకన్యారత్తన్భి పరమ సౌఖ్యవతీహోనేకా.

బ్రహ్మ. ఇంద్రా! విధివిధానాః ముయ్యైసిఖానేకుభి సోత్సాహోహోతాహై భలా! క్యా తమాషాహైరే! దురాశా విశాచగిన్త్ నహో. హైసో ఆనందై సంతృప్తహోకే రహ్మ.

ఇంద్ర. అభేమేరా కాంక్షానిష్ఫలీహైజీ? మై అభే తుక్సత్ లేవుం?

బ్రహ్మ. కబోభిహోకిన్కాతోభిహో దురాకాహాతో నిష్పల్వహోనేకా. పరిమాణై అతీత్ హోనా కల్లేహానా అనర్థక్ష్మై. ఏః చింతాఘోడే. ఘర్షాంతై సుఖైరహ్మ.

(ఇందును బంటును లేచిరాగా, తెరమాయవలె. లోనివారటన యండగా ఈ 2 యను బైటనలిచి)

ఇంద్ర. సేవకా! సునామైనా అబ్ యహంగుజరేసా అహ్వల్యబ్ధి?

సేవకుడు- ఘరుమై ఆఖర్తక్, సబ్బిసుస్తే, బాతాగిస్తే, అజబ్ చాతే, ఆఖర్కురోతే, అబ్ జాతే, హుం.

సూత్ర (8) నిందాకర్తాహై- అజ్ఞ- ఇందర్, అబ్ క్యాహై?

వందిత్తోకేభి, బ్రహ్మ ఆపు- సుందరికునదియా, సుమన్నకహ్మకు

ఇంద్ర- దేఖాఏః ప్రజాపతికా అజ్ఞానతా? ఏసదాకర్నేకే కామానబ్ధి ఐసేహిహై. క్యాకహ్, దున్యామె, ఇస్కాన్మస్తీకేసా ఉర్కుడ్తోకర్నేకబోలుంగసున్- కహతోభి ఏకనాథ్యైరహ్మసమయై ఉస్కులోభిహోనేకరేవగ. త్యాగగుణవాన్మహతోభి రహేగాతో ఉస్కునిర్హోనేకరేగ. సదాకారసంపన్కు వ్యాధిబాధితహోతే రహ్మైకరేగ. బహుత్ బెహ్మరైజేనహారా కహతోభిరహేగాతో ఉస్కుకురూపిహోనేకరేగ. ధనవంతౌంకు సంతాన్నహిదేవగ. జియాదాసంతాన్మహైవాలాంకు పేట్టర్హానేకుతోభిసమిలావెగ. పురుష్మెసురూపవాన్తోగాతో ఉస్కానాగికురూపిసేహోనేకరేవగ అగర్వీకళాపతిహోగాతో ఉస్కీనాథ్కుఅనాకారారంగ విహిన్తోనే కరేగ. సతీపతియాఁ కహతోభి రూపవంతాఁహోతో ఉన్ఁమె యేక్కుమార్దాలేగ. సహితోదోనోంకు దోరహేఁ బతావెగా. అయినే బూరేకామాఁ కరేరహ్మహై.

సేవక్. హామహరాజ్? ఏదాడీవాలా బుడ్డానే హమేమా కర్నేకేకామాఁ అయినేహిహై.

ఇంద్ర). ఇత్తుకెం? అబ్ క్యాకియా దేఖ్ పుఃసాందర్శనిధికు. ముఝెదియెతో బెహట్టహీధినా?

నేవక్. వైసాకియాతో అయిసానిందానహిపాకె సన్నుతిపా నేకుహిలాయక్ హోతాథ. (ఏరు వెళ్లవలయును).

నూత్ర): (9) ధాతాజీకుదర్శన్కర్నే - ఆతాహై గాతమమునినే. శ్రౌతస్మార్త, నత్కర్మాశ్రయే-భూతేశ్వర్కా, భూషణ్యమిత్నె.

(మునిరాగా, తెరయెత్తిన చూచుచు నీ నే యుండును)

గాతముడు. శ్లో॥ వేదశే విష్ణుపుత్రాయ! సురజ్యేష్ఠాయ మానయే । సర్వలోకైకనాథాయ! భారత్యాః పతయేనమః॥ వందే విశ్వసృజం జగత్స్థితిలయ ప్రఖ్యాతహేతుంముదా । మానీశాద్భిత పాదపద్మయుగళం వేదాంతవేద్యంవిధిం । హేమాద్రి ప్రతిమాన సుందరతనుంవాణీ మనోహరిణం । దేవేంద్రాది సమస్తవిర్రసతుల లోకేశ్వరం శాశ్వతం॥ లోకేశశాశ్వతదయాపర పుణ్యమూర్తై । బృందారకేంద్ర విబుధార్చిత పాదపద్మ । విష్ణ్వీశరూప ధరలోక గురో నమస్తే । వాణీ మనోజలజభాస్కర సత్ప్రభోహం॥

బ్రహ్మ. అహోగాతమమునీంద్రా! సామేదిన్నే కీర్పర్సు. ఖానీస్తోవే. బైతియె. బైతియె.

గాతమ. (కూర్చుండి) అహో విశ్వసృష్టి! మై నె ఆవుకు సందర్శన్కర్నేసే పరమపవిత్రర్హోగయాహుం. మేరా తపస్సె సార్థకు వ్యాహై. మై అబ్ పానే ప్రహ్లాదపాత్రి అనువమాన్నిహై. మహాత్మా!

బ్రహ్మ. ఆనందానంద్, భోగాతమనీంద్రా! తునె పా రంభే ఏతావత్పర్యంతి యోగాభ్యాసవశ్యేభవం నియమాన్విత్తి నిష్ఠాగవిష్టేహోకే బహుత్కాల్త పస్కర్నే చరితార్థ హువ్యాహై వైసాహోనసహి భాసమాన్వోత్వస్మృతి వికాస్మహి బ్రహ్మ తేజ్వ స్పష్టేహో దృశ్యమాన్వోతాహై. అయిసె సర్వసామర్థ్యాంచిత బ్రహ్మరియాంకు దర్శన్కర్నే జిత్నామూఢ్కుతోభి బ్రహ్మ.

నంద్యముత్పన్నహోనేకా. పౌజ్ఞోఽమృతహోతో తదరహి అవృత్తి
మానోకే లగేః.

గౌతమ. మహానుభావా! ఎప్పుడొక్కా ఆశీర్వాదాడై.
 తథాహి. పుత్రప్రాయాః హో మాదృశౌప ర్విత్తసమ్మో ఆహ్లా
 మహానుగ్ర హాభ్యాయమాన్తోతే రహ్నభిధాయక్తే. వైసారస్తా
 హిస్తా. సర్వకాలసర్వావస్థాంమేభి ఐసాహిరఖై ముర్యేపాల్మై
 మేరాచాగ్ధన్తై.

బ్రహ్మ. బహ్వనంద్. అబేక్తిషయ్యు యోజాత్మై అభి
ప్రాయ్. ప్రెహ్ మేరాపరమాభిమత్తై. మేరాఉద్దేశ్యానుబర్తీహతో
సానందోంగ.

గౌతమ. ఆజ్ఞాదేయియ్యో మహాత్మా! జిస్సివయ్యతోభి
ఆపుసామోద్గురై జత్తన్హి దేఘేనా ఆబళ్ళహ్లా వేసీస్థితిమెహి
బిషయనిరూపణార్పవడేగకపాతో తత్తార్యాచరణ్ణు సంసిద్ధో
సహోతోఅబ్బి హమ్మ ఉత్తరాభివృద్ధికైసాదిసేగ? ఉస్సియె అబ్జో
కార్యో ఆప్ బతావెతో పైహ్కీర్మ్య ఆచరణ్ణరై ఆపుసంతుప్పి
మిలాకెమైనె కృతకృత్సహోంగ.

బిహ్వ. సంయమి! ఎచేభేర దక్షిణదిక్పర్ బైత్క
రప్తీసా సుందరీమణీకు? ఎహేర మానసపుత్రీహై ఇన్నా
నామహల్యా అబ్దు: జాకె తుమారె ఆశ్రమై వరాకాష్టాసె బైత్క
జపానుష్ఠాన్హాయా నిత్యనైమిత్తికకర్మాహాకర్నే లగేతోత్వత్పరి
చద్యకర్నేయేకహ్న ఆవశ్యక్తై ఉస్లియె ఎహ్నదికు ఇవదధీనకర్నై
అబీచ్ తుమ్ము బిచాహ్మరుంగ. సంగాత్తేకర్నా.

గౌతమ. భో! అంభో! రుక్మిణీభవా! మహానుభావా! క్యాక్వా
హైస్వామిజీ! ఎహి-త్తు సుద్ధిస్తైజీ! పరమహర్షద శుభవాక్య
కర్ణగోచర్తువ్య. పితామహజీ! ఎహ్వాచన్బోల్నేకుహి మహాద్భుత

విధానై పార్థని యైమై ! ముయ్యెత్తసౌఖ్య సంఘటన రానె
సాభిలాష్ట్యే ఆప్తనోనిశ్చయ్యుక్తేనే అభిముయ్యెక్యాహోనా?
నిఖిల బ్రహ్మాండభాండ నిర్మాణకౌశల్య విరాజమాన్ని హరిహర
మహిమాభాతీయప్రభావభాసుర్ని సమస్త దేవర్షి బ్రహ్మర్షి వరే
ణ్యంతరంగాంభోరు ణ్మకరందపానారతభృంగరాజ్ఞి సర్వదిగధీశ
ముఖ్యామరొత్తమ సమర్చిత దివ్యాంఘ్రి పయోరుహ యుగభిహో
ఆప్కానిష్కల్యపాసుగ్రహ సంపాదన్తి బహుకష్టసాధ్యమై. ఐనీ
స్థితిమె ఆపై బాంధవ్యకర్మ ఆపు జామాతాహిహోనే సక్షేకు
బహుజన్మ సముపార్జిత సుకృత విశేషవశాల్ల భహోనే మహాఫ
ల్లైకహ్న వరంతు జితాఘనుస్కుతోభి సులభసాధ్య సహోనేకా.
అబ్బీముయ్యె క్యాహోనా న్వామిజే? ఆప్జైనా అనుజ్ఞాదిలావె
వై సాహికరుంగ. అభ్యంతర్ కించిన్మాత్త రోభినహి.

బ్రహ్మ. కెంప్యారీ సరస్వతీ! దేఖిమై ఎహ్మనీందర్కు ?
మైకియెసా అనుబంధ కై సామైకి బిచార్కియి ?

సరస్వతి. మహాత్మా! కర్మపరిపాక విషయక పరిజ్ఞా
పూరార హై ఆప్జో లాయక్తై ప్రేషికరింగె. ఆప్కియెసా సంబం
ధావంధా అచ్చకెం సహోనేకా! బహుపయక్త హిమైకహ్న.
ఆప్కా మనోనిశ్చయ ప్రకాశ్కర్నే కార్య నిర్వహణ్గరీయెనాథా.

బ్రహ్మ. భోగాతమర్షందా! శుభగ్రహ వీక్షణ్భిజామిత్ర
శుద్ధిభిర హై త్రిషష్ట లాభస్థానాంమె పాపగ్రహాహైసా సన్మ
హూరై హిమై ఉత్కయిధరా. ఆకె యిస్కన్యకాకా పాణిగ్రహ
ణ్గర్. తుఃదానపాత్త ర్హోనేసె మైతుయ్యె కన్యాప్రదాన్ కర్నే
చహ్మహుం.

గాతమ. (లేచి) అచ్చమహాత్మా! బహ్వనందసంభరితాం
తరంగ్హోకై ప్రతిగ్రహణ్గుసంసిద్ధహుం. (అని అహల్యుంకై కొని
వచ్చి తొడపై నిడికొని కురిచీమీదఁ గూర్చుండి) ధన్యోస్మి

ధన్యోస్మి మైక్రతార్థహువాహుం. గార్వాస్థారంభ బహ్వనుకూల మార్గై హువ్య.

బ్రహ్మ. అచ్చ గౌతమ సంయమిశ్వరా ! అబ్రాక తుమారా ఆశ్రమై ఇస్సి సుఖ్వాతే ఇస్సు సుఖ్మలాతే చిరంజీవాః హోతే సానంద్యై రహ్న. జావె.

గౌతమ అచ్చ. మహాత్మా ! అబ్బంఽనుష్ఠలేఽంగె. పూరా అనుష్ఠురాప్కాహమారే పఱ్ఱఖ్న.

(పీఠ సమస్కరించి యీశ్వరికి రాగానె లెగ మూయవలె. సరస్వతియు బ్రహ్మయు సంతర్పితులుకాగా, నూత్నదంపతులు లెరతుండు నడచుచు)

గౌతమ. వ్యరీ ! ఎహిఅప్నా ఆశ్రమాగ్రహ. ఉస్థాన్సు పాంచ్చై అబెహ్మఘ మానవ్రత దివసాఃహోనేసె వహాభివహ్మ సాంతత్క కాల్పబ్ఖాలీసేహి గుజరాక బాద్ మైనే తేరీయిచ్చాను కూలవర్తిహోక చలుంగ. ఒత్నాత్కతూనె మేరాసే వాహికరై రహ్న. (అనుచు నడచిపోవలెను)

నూత్ర): (10) సభామైబైత్తై దేవేందర్కా - సందర్శన్తోనేకా
శుభవతియాఃహో, సురగణికోంకా - ప్రభానటన్కె,
ఫసంద్ దిన్నేకా

(ఇంద్రుండును వాయు మేఘ వరుణ బృహస్పతులు మండపలెను
రంభాశృత్యమండపలెను)

ఇంద్ర). భోవరుణదేవా !

వరుణ. జీసంక్రందనమహారాజా !

ఇంద్ర). ప్రపంచైరహై నదీనదాఃప్రవాహాః సరోవరాఃతలా కాఃపుష్కరణియాఃకూ పాఃవగైర జలాకరాఃసన్నిభైర్మార్గైహైనా?

వరుణ. అఖిలామర్త్యాధినాథా ! ముఖ్యజీవనదియాఃబాకేక నదీనదాః బహుప్రదేశౌంమే బహుపయక్తాఃసహో సాధారణ ప్రవాహాభి వివిధ సరోవరాది సర్వజీవనాకరాఃభి కాలానుకూల విధాన్సై సమయోచిత జలాన్వితాహోతే ప్రస్తావవశ్యై సర్వభూత

క్షేమం కరామలాంబు పూర్ణాహోక జలసమ్మద్ధినేహిహై. అఖ
లోద్భిజ్ఞ బౌద్ధిఖలజంతువాః పానీయానుకూల్యేన కోమలాః
హోకేహై.

ఇంద్ర). హే వాయుదేవా!

వాయు. జీ పురందరమహారాజా!

ఇంద్ర). సమస్త ప్రాణియాః అన్నమయాః హైక హైక హై హై
మగర్ ఆగే కిత్న హై సోబాద్ అన్నహోనా? అన్నసే పానీ
యాబశ్యక్తే. అన్న సహితో చంద్ దినాః జనే ప్రాణియాః జల్మ
హితో వర్షిన్తోభి సహిబచింగె. ఐనీ ఉదక్సేభి బహ్వనుకూల్యై
రహ్నోకా ముఖ్యపదార్థ వాయుహై. వాయుప్రసారహితో
ఏకస్పృణితోభి ఏక్షిమిష ప్రమాణకాల్తోభి నబచ్చేకా. ఇస్లియే
వాయుహి సర్వోత్కృష్టహై. జహంజోరకంహోనా వహంవై
హివాతూ ల్పలాతాహైనా?

వాయుప్ర. సర్వగీర్వాణ చక్రవర్తి! జగత్సృష్టిమె
యత్కించిత్రమయ్యెతోభి బిల్కుల్విశ్రాంతి నరహ్న హారామై
అకేలాహిహుం క హ్న బచన్లో కవిదిత్తై. వై సాహోతోభి ఈష
క్మాత్తర్భి ఆయాన్న కష్టేతే బహుత్వాగరూకతాసే కార్యనిర్వా
హ్యోతే తీవ్రవాతూల్ సామాన్యపవమాన్ మందమారుత్కహ్న
రహంసే జిస్కాల్కుజో అవసర్హో ఉస్కాల్కు వైష్ణవై జిస్కా
య్యర్హో అనుకూల్హో ఉస్కాయ్యర్హోజ్జవై సమస్త జంతు సముదాయ్తోభి
సుఖ్యతాతే భూరుహప్రతతికు వర్ధమాన సామర్థ్యదేతే అచ్చే తర
హంసేహి కామాచలాతాహుం.

ఇంద్ర). అహోమేఘదేవా!

మేఘ. జీ, నాకాధినాథమహారాజ్!

ఇంద్ర). వరుణదేవు సహాయోతే సర్వసస్యాభివృద్ధి సాధ
న్తో వై సాభి సమస్త జంతు సంతానసంతాప నివారణానుకూల్హో
వై సాభి అచ్చే తరహంసే నియతదేశంమెబరహ్నహైనా?

మేను. ప్రతిపక్షరక్షో వీరాఖర్వ గర్వతిమిర భాస్కరా !
అన్న మరుద్దేవనహాయ్ బ్రాహ్మణ భవదాజ్ఞా శిరోభూషణ్యైర్క-
భవిష్యత్కాల్కు అంబుదాఁ జీవనోపేతాఁహోనే బిశేషభాగ్
మహార్గవర్చి అఖిల నదీనదాఁ ప్రవాహ పూరితాఁహోనే కేలియె
తదుపయుక్త భాగ్దాత్రీ ధరాంపర్చి సస్యాఁ ఫలప్రదాఁహోనేకు
ఔర్సంతాప నిబారణ్కుభిదేశకాలానుగుణ విచారణ్యైర్క బాకీకా
భాగ్సచ్చి వసుంధరాస్థలర్చిబరహ్మహం.

ఇంద్ర. జీ, బ్రహ్మణ్య! గురువరేణ్య!

బృహస్పతి. అఖిలలోకమాన్య! అమర వరాగ్రగణ్య!

ఇంద్ర ఇనాయతాప్కా మేరే పర్వబ్రహ్మే వైసా
సంఘటన్కర్క సత్వలోక్మ అన్న అంభోరుహసన్జికా మానస
కుమారీహో అహల్యా కన్యకా అజ్ఞేనాహైకి క్యాకర్తీహైకి
వైష్విధాతృజీకా ఉద్దేశ్యై తత్కన్యారత్నస్కు కిన్కుదేనాకమ్కా
హైకి ఆప్సే స్వీయదివ్యదృష్టే సహాయా అప్కా జ్యోతిశ్శాస్త్ర
ప్రభావిశేషేహో పరిశీలన్సే దేఖ్క మనోగోచర్హోనేవర్తమాన్సే
లీయె.

బృహస్పతి. కెంమహేంద్రా, ముర్రె ఐసా పూచ్చాహె?
మైదివ్యదృష్టే సహృద్దోచర్కర్లే నాకెం? జ్యోతిశ్శాస్త్ర బిధాన్సే
గణన్కర్క ఫలవిచారణ్కర్కాకెం? మైనమేరా శ్రోత్రొంసె ఆకర్ణ
నిగ్మయసా బృతాంతి సువ్యక్త కరుంగా. సుక.

ఇంద్ర. క్యాక్యాక్యా నూత్న వృత్త సంభవహువాజీ!

బృహస్పతి. అబ్దు ముర్రె పూచ్చేసా ప్రశ్నమే జోనాహ్లా
రీహైవైహో అహల్యాకాంతా గౌతమాశ్రమై ఆరోగ్యవతిహోకే
ఫరాఖిత్సేహై.

ఇంద్ర. వహఁ కెంహైజీ? ఆప్వాజ్ఞీహి సునేనా?

బృహస్పతి. వహఁ కెంహై కహ్మహై! వైష్విధాతృవణ్ణి
లగ్నకియా. ఉస్లియేహి ఇత్తా మహాశ్చర్యెసనునే, ముఖ్యర్
బికారాకృతిభిలాలేతాహై!

ఇంద్ర. మహాత్మా! మైయత్కించిత్తి వసునా. ఆపు నేసా మురై విశ్వసనీయహి. భవద్విశ్వాస్మై నజాన్నేకా. అహల్యా గౌతమాశ్రమైకంహై ?

బృహస్పతి. విశ్వసనీయహోనే వినూత్న వృత్తాంతాన్య ఆయ? గౌతమర్షిందర్మై తపస్సంపూర్తి కర్మై పరమేష్ఠిజకు వర్మ మ్మై గయాథ. ధాతాన తత్ప్రభావ పరిశీలనకర్మై తద్భ్రహ్మ తేజస్సంపత్తి ముఖ్యాంకు శాశ్వతప్రతిభావాప్తి ప్రిముఖాంకు అపానన ద్దోకరసుకూల్పపతి గృహీతమై కహై ఖుబ్జాన్మై తదహల్యా కన్యాగౌతమమునీందర్కావత్పీహోనే నియమ్మర్మైహి కన్యాప్రదానకర్మై బిధిజీనవహాంకు భేజియాహై.

ఇంద్ర. ఎహ్సబ్ నచ్చైగురుజీ! అరేభగవాన్! క్యాహై రేతేరాబిలాన్!

బృహస్పతి తుమారా ఇచ్చానుసారిహోక మైవివ్యదృష్టి నేభి అబ్ దేఖావళుం. గౌతమర్షిందర్కార్థాంగిహోక తదాశ్రమైహి కాలక్షేపగర్హిహై.

ఇంద్ర. అన్న చతుర్ముఖజీ క్యా అతాక్స్మహైజీ! వహ్య వహ్య అహల్యా కహైతో కిత్తి సాందర్యరాశీ, కై నీలావణ్యఖనీ, క్యా మనోహరాంగీ, కహాణీ కోమలీ, హైజీ! వై నీకళావతీకు, మహారణ్యోరంమెఫిరే, కండమూలాయావతశలా, ఘాండ్లకర్హాతే, పేన్నేకు దుకూలాంబరాతోభినహి రహై జహ్లో ఏకటికు దేదియూహైనా? వైహల్సుకుమారీ క్యా సాభ్యపాతీహైజీ? అరే భగవాన్! వయో వార్ధక్యన్ బుద్ధిమాంద్య సంపాప్తై హువ్యా పాజీ! అహో కమలభవా! కిత్తా దివానా హోగయాజీ! ఖనె అప్పు ఎఃహోదారహైసె జగత్సబ్బి ఉలత్పలత్కరేగాపాద్! అబ్ క్యాగతిహోనేకా (కొంచెమూరకుండి) అచ్చ, కాలగతి! అబ్బూ సభామాహుఫ్ కతింగ (లేవవలెను) అగే రంభా! తేరి నహోదాకామ్ కరాణేకాహై. తుః నెరచ్చ. బుద్ కాంబోలుంగ

(తెరమాసి లోని సీత తి నేయఁగును. ఒక కుంబీ మాత్రమండవరె.
తెరమందునకు వచ్చి)

ఇంద్ర). రంభా ! ఆయిధర్. తుః యహఃసెహి అబీచాక
విశ్వకర్మకాబేటీహైసో మనోరంజనీసె ఘిల్కె అచ్చా దేవేందర్మ
హారాజ్జీతేరీసే జరూ రామ్రహ్మోతు ర్ఘుబులానే భేజ్ హైకిత్తా
కామ్మయితోభి జల్లి ఆకహ్మో హుకుం ఫర్మాయెతేరీవాసై అకే
లాహిచ బూతర్పర్ బైర్కరేరీ రహదేవే రహహై కహ్మోనర్వర్సె
నికల్కరానె బాతాచంద్ బోల్కర్కెసాతోభిహో ఘర్సే
నికలాకెయహఃకుహిజల్లిఅనే వైసాకర్కె తబ్బు చల్లా. మాటూం
హువాహైనా ? క్యాబోల్లిహైకి.

రంభ. దేవేంద్రముహారాజ్జీ ! అబాహ్మోదిల్కై సాసారవశ్య
సోకెహైకి, ఆప్ జత్తాచాకచక్యసె కార్యనిర్వహణాపేక్షమైహైకి
అబాప్పు అనుకూలవతిహో దూతికిత్త అబసర్కెకిమైభిథోడాజానీ
హుంనా ? ఇస్లియెజైసె బాతాబోలేతో వైహ్మనోరంజనీభి
కామ్మచాన్కొహి తదనుకూలయత్త న్ని ఘర్మికల్కె అనె చప్తీకి
వైసే బాతాబోల్కె వైహ్మిశ్వకర్మనందనీకు సోల్లాసినీహోకేహి
నికల్కె తయ్యార్కర్కె వ్లక్ష్మీ భర్మె యహఃకు ఆకే ఖుదావందు
నజరానె వైసాకరుంగి. తాత్కాలికశాంతితోభిహోగ్.

ఇంద్ర). తేరీవరేంగితజ్జతా త్లామ్మోహైగె బిలాసినీ !

రంభ. అచాప్పుహైసోముఖవైలక్షణ్య నిజేంగిత్తు
ప్రచుర్కర్తాహై. మైతో ఆప్ పురుషవరేణ్యోంకు త్రతాపి ప్రభు
వశ్యోంకు రహ్మో నూతన ప్రియతాఖూబ్ జాన్సేహారీహుం
అయిసేమైసే ఆప్కా మనోగత్ పఛాన్నాక్యా ముష్కిల్ ? పావో
బిచార్ ఆప్పు దేవోతీ, మైతబ్ జల్లిజావుంగి.

మూర్తి). (11) మనోరంజనీ ఆనెగి! సునాసీర్కా— అనుజ్ఞసున్న!!
ర్మనోరంజనీ.

(కిటిమా భుజిర్తులును లేవండ, ఆయింటి మరిచిపైని గూర్చుండియుండి)

ఇంద్ర). రహదేవై బైతాహుం. ఆయిహై మనోరంజనీ !
మనోరంజని. ఆయా హుంబిలాసిసీ మనోరంజక మహారాజ్ !
ఇంద్ర. తేరేనే మురై వక్ జరూర్కామ్ రహ్మా తుర్ము-
మైనె యశాతు బులానే భజాహుం.

మనో- మహేంద్రమహారాజ్ ! మైకిన్నిహుం, మేరీ
అహ్వల్కిత్తాహై ! మేరీసరీ కబలాసె త్రియస్త్రింశతోటి త్రిద
శాధినాథోకర్ణబ్ జై సాచాహెతో త ద్వైసా సంప్రాప్త కర్లేనేతాకన్ని
జబ్బోహోనాకహేతో తబాహ్మయ్యార్కర్లేనే అక్కత్తి రహ్మా
ఆపురహ్మా కాకామ్ క్యారహ్మాహై ? సున్నేసేహి అజబ్ దిన్నేకా.

ఇంద్ర). తుః అబలాహిహై మైనె సబలాగ్నిభిహుం.
హోతోక్యా ? తేరీసేహి మురై హి జరూర్కామ్మిఆయా. కిత్తా
బలవాన్తు యెతోభికాలాయతో సామాన్యకా ఉపకార్సేహి బచేగ.
ఇన్దు దృష్టాంతేక్త. ఏకసా ఏకత్తగేందరే నీయప్రభధర్మాతి
శయ్య హల్లాచల్త్ర ఏక్కాంతార్క ఆనేతబ్ ఉస్కా నిగహమె
బహ్వల్పజంతుహో ఏక్కూవక్తె అహ్మ స్వాభావికత్వరిత్తై భాక్త
చల్త్ర అకరోహ్మార్యత్కూ సామ్మె ఆహంచాధ మత్తద్విరదప్రాణా
పహరణ సామర్థ్య బిరాజమాన్తో వైహ్మగాధిరాక్షే వాయస
మార్జాలాది సాధారణ జంతుభక్త్యనుకూల తుద్రప్రాణిసహో
మూషకాధమ్ము తబ్బహుత్తసేసే దేఖ్ కంరే సీచాతినీచా !
తుఃకిత్తాతేరా తాక త్కిత్తారే కహ్మ పంజా ఉత్తాక మార్జాలే
జత్తన్మియాధ. బాదోహ్ అబలప్రాణినిజజీవిత కాలప్రాణిత్వసె
అహ్మ మహారాజ్ బహుత్వి నుతికర్తై సాతోభిహో బడాహి
క్తే అహ్మతక్సే ర్క్షమావగ్గరాలేక హల్లాచల్త్రయాధ.
స్వేచ్ఛావిహర్కరై పంచానన్న పంచానన నద్వేశ్వర ప్రతిభా
భాసమాన్తోతే మహాటవీ గతాఖల జంతుపరిపాలనాప్తీకర్తై ఒత్తా
ప్రాభవై ఫరాఖత్తై జితేరహాధ. వైహ్మవక్తై యుక్తాయక

వివేచనానై శాంతస్వాంతే హల్లూ కాలక్షేపణై శాంతస్వాంతే
 ఫిరైహి రహాథ. చంద్ దినాగుజరేసో బాదేక్షిక్ పైవై ముద్ర
 రాజ్నై యేక్కిరాతూజాలై పడై యమనగర్కా రహా వకడై
 తజ్జ్యజ్జే రహై కర్నేకా ముజానై ప్రిణిస్వ భావసిద్ధాభ్యాన
 వశ్చేహిజోరై పుకారాథ. తబాహ్మజ్జీక్మ ఫిరై ఆహా ర్కమాలేతే
 రహాసో ఎహిమూషక్ అప్పారక్షకా కంఠస్పర్ వఛాన్మర్
 వహాకు ఆకె ప్రైమ్మగకులపరిపాలక కంఠీరబ్బు ఆయెసా అవస్థా
 దేఖై తజ్జాలై రస్సియా నిజసునిశితదంతోసె కాల్మ తుక్కే
 కర్దేకే అప్పే వ్రభుజీహో సింహమ్ బచాయాథ. తబ్బే తత్తేసరినే
 మూషిక్కు కృతజ్జీహోకె రహైహారేక్సేభి ఉవకృతిరహెగకహై
 న్యాన్మిక్కై అనంతరకాల్మే సాదర్పి గర్వరహిత్వి సాధువరన్మి
 హోకె బహుత్కాల్మీయ. కిత్తాతాకల్ దాదుతోభికాలాయెతో
 సాధారణైభికామ్రహ్మిరివాజీహై.

మనో. మందస్మిత వదనావింద పురందర మహారాజ్జీ!
 మేరీసె ఆప్పు కామ్రహ్మేకా కాలాయాహైపాద్. శాశ్వత
 భోగభాగ్య సంపన్నభి అనూ నాప్రతిమాన పరాక్రమ విరాజ
 మాన్భిహో ఆప్కా కాలగతి అచిచారణీయై లైకిక్ అబలాకించిజ్జా
 భయభ్రాంతచిత్తా ఔర్సంతతాన్యాదరణ నిరతాభిహోమై
 హుంనా? మేరీ అదృష్టకాల్కు ఛాయూహోగీ. ఉస్సెహి ఆప్పు
 మేరీసె కామాయా. హుకుం ఫర్మాయెయ్యై భవదాజ్జా శిరో
 భూషణ్లైకె మేరీ తాకల్న బ్భరచ్చుర్కై జతన్మూర్కర్కదై
 ఖుంగి. బిల్కులం దేహానకరుంగి.

ఇంద్ర. ఉస్కా సమాచార్యహుత్తై సవిన్హ్వానే బోలుంగ.
 తుసావధానాహోకె ఆకర్ణన్కర్నా భలామనోరంజనీ!

ఆగే కాంక్వాహోనా! కుచ్ఛవక్సహి కుతూహలయుతాహోక
సున్నేఖ్యాహిమ్ రక్షిహుం. బోలీయె సంక్రందనమహారాజ్!

ఇంద్ర. పూర్వకాలై శ్రీమన్నారాయణీన ధరేహ
మోహినీరూప్ దేఖురప్పే ఆదితేయాః పరమేష్ఠికా సృష్టికు
విందాకర్తే ఏబ్రహ్మవైసీ శ్రీ రత్నమ్మ వైదాకర్తేకుహి నఖీస
కేగకమ్మ బోల్లియేథ చంద్కలుప్రై బచన్తేనాతోభిహో
కమలాసమ్మ కర్ణగోచర్హోనేన ఉమ్మ ఆగ్రహుత్పన్నహోక
స్వమేధాశక్తి సభరచ్చుర్కే ఏకభూత్ ఖాబ్సారత్ శ్రీకు
అహల్యాకహ్నా నామ్వాళీకు అష్టమన్సె సృష్టికర్దియాథ. ప్రై
బ్రహ్మనామ్మాత్సంభవ కుమారీహై స్పర్ధాపే కేయహ వైదా
యిషీ హోనేనే బహుత్ బహుత్ కళావతీహువ్య.

మనో. ఒత్సారూపవలీహై మహారాజ్! ఆమ్మ వ్యారీ
హోశచీ ప్రభీమణిసె బెట్టంభా మేనకా ఊర్వసీ తిలొత్తమా శశి
రేఖా ప్రముఖానేక దేవగణికా రత్ననాంసేభి జయాధా హృద్యా
హోకరావు ఒత్తి మనోహరిణీహుయూ పభుజే?

ఇంద్ర. మనోరంజనీ! మై క్యాబోలుం? ఉన్నీ దీధితీకు
తార్కాన్తో పదార్థ ప్రకృతి మెహినహి. అష్ట రంభానే
ఉన్నీ ఊరువొంకు, అష్ట ఊర్వసీనె ఉన్నీ వేణీకు అష్ట తిలొ
త్తమానె ఉన్నీనామ్మ అష్ట శశిరేఖానె ఉన్నీ ఫాలభాగ్మూ
తోభి సమానాః సహాంగ. బాకీకే చిహ్నాంమె నజరీచ్చ ఆస
కింగ. అష్ట శచీరాణీ ఉన్నీ చరణ సన్నిధిమై బైత్తెకుభి నాలా
యిక్. మైహిమేరా అంభోంసేదేభాహుం.

మనో. ఆప్ బహు విలాసినియాంకు దేఖో రస్మిక్తై.
అష్టహిజాన్మె సతీభి, ఆవు సహిజాన్మె యతిభి దున్యామె
సహిరహింగె.

ఇంద్ర. హానా? ఒత్తి శృంగారవతీకు మైసీ లావణ్య
సీమాకు ఉస్తరహ జగజ్జగీయమానశోభాభిరాజమానకు మైనక

హా! న దేఖావలం. మాజాగోంబూతోంసె క్యాహోనెకావై;
మోహినీ యాపల్లెతో ఇస్కుదానీహోనే లాయక్ హోతీధి.

మనో. అచ్చ. అల్లెట్ర ఖూబ్బాటూంకర్లియింపలు. బాద్
క్యాహువాకి, హుయిసా బృత్తాంత్ బోలీయె మహారాజ్ !

ఇంద్ర) కర్ణాకనికో నెతజ్జన్మ వృత్తాంత్ వధాన్కరైన్
యేక్షణ సత్యలోక్కుజాకె చతురానన సందర్శన్మి-యేహతబ్
అబహు కథానాయికాహో అహల్య కన్యకామణి నిజ జనక
దక్షిణ ప్రదేశ్మ బాద్వల్లమానాహోతె ర సైమైవై; సుందరీకు
సందర్శన్మి-యాహు ఉనీక్షణ్మ మేరా మానన్ పరవల్లోగయా
వై నీ సందర్శరత్నాకరకు వై చాకియేసా పరమేస్థీకు చంద్ జేర్
వంది మాగధోకె సరీక్ సుస్తోర్మియాథ వై; కన్యకాకు
మురై దేయియై క హ్మై మేమంగ్ ధావై సామంగ్ మై కీత్న
జత్తక్ కియేతోభి క్యాక్యా రహాంసె ప్రార్థన్మి-యేతోభి వై;
సప్తానే తదహల్యాకు మురై నదియాథ బాద్ మైచలె ఆక ధ్యా
స్సబునీ పట్టణ్మై క ర్నే కామ్యునహిజాన్తె అయిసాహి రహాహు.

మనో. మహారాజ్ ! ఆబా హహల్య సత్యలోక్మహిహై?
యాకహాకుతోభి భేజగయిహై?

ఇంద్ర) బోల్తావలంనాసుక్. బాద్ చంద్ కాలూ
గౌతమ్మ హై యేక్షణాధారి జగలాంమె ఫిరై వతేఖాతె పానీ
పీతే మారీహోతే మానవత్ లేతే ఆశారహిన్మోతే ఆఖమ్మ
రోతే ర హైహారా ఏక్షణ సత్యలోక్కు ఆయాకహై; ఆయేతో
వై; బ్రహ్మన్నె అహు బ్రాహ్మణజాతి పట్టహై అభిమాన్మై వై;
జమ్మ దేకె బిబాహ్మి క ర్మై వైహుందరీకు జంలాంకుభే జాహై
క హ్మై సునాహుం. సున్నెతబ్బె మురై నదియేతోమైహాతే
ర హై బిరహవేదన్మై పావ్ బిచారివై; లావణ్య ఖనీకు వై నీ కష్ట
దశోమిలా క హ్మై వార్తా అతీత దుఃఖ కారణహుయి. ఆకు పదా
ర్థకు హానీ పొంచేగాతోవై; అధిహామ్మ సరస్వతి హోకె హ్యధిసేభి

జియూదా బాధాకర్తరహస్య ప్రావంచక లక్షణైః. ప్రైః ముర్ఖుః
నదియాతోభి అనుకూలసంబంధ్ కియాతో మేరామానస్కు ఇత్తా
బాధకహోనేకా. అన్న బ్రహ్మనేకత్వా అలౌక్యహైదేఖి ?
వైహ్మర్నే కామానబ్ అయిన హిరహైహై.

మనో. హుయేతో, అబహల్యకాంతా గౌతమర్షింద్రా
ధాంగీహోకే తదాశ్రమై నివాస్కర్తహై మహారాజ్ ?

ఇంద్ర. హాహా వహాహిహై తూక్త సాతోభివహాకుజాక
ఉన్న దోస్తీ మిలాలేకే తేరీ కుళాగ్రబుద్ధికా చతురిమాసే వహో
రచనా నైపుణ్యసే కై సాతోభి హో ప్రై శ్రీమణి మేరేపరి
నాయత్రఖ్నై వై సాకర్నేచహాహు ఎహిహిమై మంగ్నేకా
ఉపకార్, తునె ఎ హువకార్మయై కియెతో మైతుయైక్యా పారి
లోషిక్ దేనేకాహై కిహిహి బాన్తహై. జోచాహై ప్రాదే
డాల్తాహు. బోరేస్కోర్నేకాహై. అహల్య సున్నేకలియె
హిమైసే. చిధిసే నిజదళాభివర్ణనహుత్కియాథ. వైహుబుర్ణ
గోచర్హోకే రహ్నెసే. వైభామారత్నమ్మ మేరే పరిష్కహై సరీక్
భూలాంహోనే వక్సరహ్నే. కై సాతోభిహోబల్లిజాక మేరా
మనోరథ్మ సాఫల్యకర్మముయై సంతుష్టంతరంగ్ హోసే వై సా
కర్నా. జరూజ్జానా. జల్లిఆనా.

మనో. మహావ్రసాద్ మహారాజ్, ఆగైమై అరజ్మయెసా
వై సా మరీ తాకత్సే జిత్తాహోవక్తేకి బత్తా జత్తస్థికర్మదేఖి
హం. కై సారహ్నేహైకే.

ఇంద్ర. తేరీ తాకత్సే నహోనేకామే దున్యామే కిన్నేభి
నహిహోనేకా. ఐనీ సంధివకరణ్మ తేరీ సరిక్చక్తిమతి చతుర్దశ
భువనాంమేభినహి.

మనో. అచ్చ, మహారాజ్ ! ఆహ్లా మనోనిశ్చయ్కా
ప్రాబల్యేభి ముయై ఆధార్మ సిద్ధపూనుహంకా మనోరూఢి వృథా
శంహోతాహై ? మై అజ్ఞాజ్ఞాతేవుంగి.

ఇంద్ర). జాప్యకర్తకి, క్వాప్యైకి! మనోరంజనీ! అబ్బీ
జానాభలా.

మనో. మైనె యహంసె వహతు హిజాతీహం. ఘర్కు-
తోభి నజాతీహం (అని వెళ్లవలెను)

సూత్ర) (12) దేఖీ అహల్యకు, దేవేశదూతీ॥ ఆఖోంకు సమ్మానె-
అబ్బాతోడ్చే॥

(కనమండు బూపులు గోముచుండఁగాఁ గలికికాని)

మనో. అహోకామినీతిలకా! తుహిహైనా అహల్యా?

అహల్య. హామేరీ నామ్మి అహల్యా కహాజానేకా.
వరంతు తుముయై కై సా జానీ హె? అబ్బ కుర్కురు తునె కబ్బి
దేఖీసా వై సాభి నదిస్తీ హె.

మనో. కెంకాంతా శిరోమణీ, వై సాకష్టీహె? తుమారీ
ఆకారసావబ్బి తుమారా నామ్మి ప్రకటన్మర్తీహెవైసీ బయా
న్మెకాన్మెన్నెసహి సక్షేకా?

అహల్య. మేరీయాప్ కిత్తాహె? మైకిత్తిహం? సంయ
మిందరాంకే సహధర్మచారిణి యాంకు జియాదా సాందర్భ్యకై సా
రహేకా? మైనె సుయావసంపత్తి సె ఒత్తా ప్రశస్తి సానేకు అబ్బ
కాశ్చోభిసహిహె. ముయై కెంవైసాకష్టీహె సఖీ!

మనో. తేరీ అంతరంగ్యే వై సాకష్టీతీహెహె! తేరీ
ప్రభావిశేష్ తుయైకై సామాటాంహోతాహె? సామ్మె రహె-
దేఖ్నీ హమారే సరీక్ లోగోంకు మాటాంహోనాలెకి తుర్కు
మాటాం సహిహోనేకా హి తీక్. త్రయస్త్రిం శతోక్టి దేవాధి
సాభి స్వర్గముఖ్యాఖల లోకపరిపాలక్కి హరిహర బ్రహ్మాండ్ర
కహె సాధారణ గణన్మ దేఖ్తోభి చతుర్థదేవస్వామిభి రంభో
ర్వతీ మేనకాద్యప్సరః కాంతామనోహరిణియా అనేకా హర్వత్
రహెక్త పరమసాఖ్యకు సజరానాకర్మ ప్రఖ్యాతభోగ

వాన్మహా విశ్రుతిపానే సంక్రందన మహారాజ్ఞ బహుత కీ
 ఘోషాతే కర్మే కామాభినహిజాస్తై సర్వదా మన్మథే బాణాం
 కే గిరప్తరీమే పడక నిశ్చేష్టిత్విహోతే హర్వభృత ధ్యానపాతేరే
 పర్వరభృత ఉన్మత్తకే మువాభిక్ అష్టేమే ఆప్తే కుఠ్తకహేతేహై.
 తుఃఘపాయేతో ప్రేః ఘపాహైభైః ? అబ్దుకిత్తి కళానతికేసీ
 సౌందర్యరాశిసైకి ప్రచర్వోనేషక్కారహేకా ? కంభైః ?

అహల్య. క్యా, క్యా, క్యాహై ! బహుచ్చిత్తరాః విచిత్త
 రాఃహో బాతానిక్కి యహఃకు ఆయీహో వైసాదిస్తీహై ! నామ్మ
 మారాక్యాహై ? యహఃకు కెం ఆయీహై ? మేరీ సరీక్ సాధ్వి
 యాంకే సామ్మె అయిసేబాతాకెంబోల్తీహై ?

మనో. హై, హై ! సాగ్రహకెంహోత్తీహై ? క్యాబి
 చిత్రబచనాః ఆయేహై ? తుః సాధ్వి నహికహ్మో కౌన్మహీహై ?
 దేఖి“శస్తకన్యాంపతేన్నిత్యం మహాపాతక నాశనం” కహ్మో
 ప్రశస్తకన్యోంమె యేహై తుమారా నామ్మ స్రురణ్కియేతోహి
 హజారోం జన్మాంమె కియెసా పాపాః సబ్బినాశన్తో జావె. ఎహ్చిన
 హోకే తుఃనె పితామహస్వామిజకామానస కుమారీహై బెర్బి
 గాతమమహర్షీందర్జికా ధర్మవత్తీహై. అయిసీ తుర్ముకు పతి
 వ్రతానహికహ్మో కౌన్తోభి బుద్ధిమాంద్స్సెకహేగాతో రారవాది
 సరకాంకు పాత్తర్హో జావెగ. హుయేతోమైభితేరీ సరీక్ బెరత్
 హుంతుఃనె చతుర్ముఖబ్రహ్మకా బేటీహోతోమైనె విశ్వబ్రహ్మకా
 బేటీహుంమేరీనామ్ మనోరంజనీ కహ్మోహై అవన్తోనోంభిబెరతాః
 హిహోకర్దూసాక్రపురుష మాత్తర్హో యాదూసీసాధారణకులీన
 నారీతోభిహో యహఃనర హేసె. అయిసె బాతాతుర్ముమై
 బోల్తీ సకీహుం. వైసాబోల్తీకు అబకాశ్తోతుహి దియ్యి.
 కెరికహ్. భవదమలాప్రతిమానాకృతి నిరూపణు మైజాస్తీసా
 వృత్తాంతుకు చైహి ప్రబల నిదర్శనహై బోల్తావడా. గుస్సా
 కంభైః ?

అహల్య. మనోరంజనీ! అపనారతాః హి హైతేభిః అపన్నైః గృహిణీయూః సుకులీనాః సదాచారవర్తినియూః సత్త్వనిరతాః సైవ పరంతు సామూహ్యాః సహిహై గణికాంకే నామ్నై ఖడ్గై నిర్భయై బోల్సైవై సా మేరకలియ దేవేందర్నై మన్మథబాణాంక గిరస్తారీమై హైకహ్మై కష్టీహైకం? మైకాన్తుం? దేవేందర్కాన్తై? అయినీ అసంగత ప్రసక్తి అబానాకంఘై?

మనో. భైక వైసామత్కహ్. దేవేందర్జీన హర్వభృభి అపన్నబ్దుభి రాజాహై. తుఃముగ్ధాహోక అయినాకష్టీహైపక ప్రాణాంగనాకభృభి అయినా కష్టీహైభై? తేరీ ఉద్వాహ్ నహుయెసా ఆగె ఎః గౌతమ్వీందర్కాన్తై? తబ్దుః కాన్తై? అబ్దుం దోనోంక్యాహుయెహై? నబ్బి అయినాహిరహ్మహై. దేవేంద్ర మహారాజ్జీన తుమారెవాన్తై వల్లహై దర్భాష్టదార్హై. పితా తక్ తుఃభిజాన్తై కాహైహై. భూహిష్టహైసా పదార్థాన సమి లాతోజి కర్కరేనా ప్రపంచాగ్నివాజీహై. వైసాహి ఉన్మా బాధాజోహై చైహు న్నాతాహై. చైహ్మి సజాహైకా? చైహ్మిభ. మహారణ్యమస్య ప్రదేశ్యై బిరాజమాన్తోక రహ్మై చంద్రికాకు తార్కాన్తోనై వైసా అయినీజటి నిలయ్యై ఇత్తి లావణ్యరాశిహో తుః రహ్మహోనేసె ప్రయోజకాహైకే భగవాన్మహ్మై అబ్దుహ్మహ్మై ఇన్మై సజానహి. కంక ఎఃనబ్బి మానవధరమ్మై న్యాయై బిరుద్ధ దినాతో చైహ్మహ్మహ్మై న్నభావసిద్ధహై.

అహల్య. చైహ్మబ్బి సృష్టికర్తకా ఇచ్ఛహై. అపన్నై తదధీనాహోనా. విధాయక లక్షణహిహైహానా?

మనో సృష్టికర్తకాన్తై భైక? అన్యాఙ్గహేనైవైసా అప న్మహ్మయేతోకనా? అబ్దుః బోల్సై సృష్టికర్త తేరీ పితాజ్ హిహైసహి? - పావచిచారా అపన్నై స్వర్గాధినాయకై దేవేందర్జీన

తబ్ తుః కన్యకా పన్యతేరీ పితాజీక వహరహేసో వఖత్పరాక
 తుర్పు దేఖ్న ఆషక్ష్మ అమ్మకు తుర్పుదేకహ్న బహుత్
 విధాంసేతామంగేతోభి తేరీ పితృపాద్వో అన్న పరమేష్ఠిజీన
 ఉన్నా ఇచ్చా మంజూర్కర్నేమే మెహర్బాసీ నరఖాహై
 కహ్నానా? ఎహ్సబ్ కర్ణాకరిక్లోనె మైసునేసో బాతాహై మగర్
 తుః తోవహ హిరహ్న గుజరేసో అహ్వల్సబ్బి ఆఖోంసే దేఖ్
 హిహై. ఐరావత వాహన్తో అఖలాదిశ్ యాధినాఘ్నభి దేఖ్నినా?
 కిత్నా సాందర్యవాన్తే! క్యాభోగవాన్తే! వహ్వ! తుందోనోహి
 సతీవతియా. హుయెతో ఆలోకన్కర్నే హమార సరీక్ లోగోంకా
 నంతోఘ్నమైక్యాబోలుంభై! వహ్వరే వహ్! బహుత్పైహ్న
 హస రహ్నీధి. ఎహ్సబ్బీతేరీ పితాజీ హి కియేహైరే! తుఃముర్పు
 అబ్తక్ సహిజాన్నేక సబబ్బెభి మేరీసే దోస్తీ కర్నేకా ఎహిహి
 నయావత్తహోనేసేభి తేరీ ఆంతర్యబ్దుర్పు సహిబతాతీహై మగర్
 సంగ్రహన జీకానూరత్ దేఖ్న తబ్బెభి తేరీ ఆషక్ష్మ ఉన్న
 ఉప్పర్నేకహ్నహిమయి నమర్పుకు అందేమా క్యారహ్నీహై బై?

అహల్య. క్యాహువాతో క్యాహై? సబ్బిగుజర్నయాహై
 నా? అబ్కహ్నానాకెం?

మనో. క్యాగుజరాహై, క్యాహై? పైసబ్బి తేరీహత్మేహి
 రహ్నహై.

అహల్య. దేఖ్న, దేఖ్న తుర్పు సంగ్రహనజీహి భేజే
 సరీక్ మాలుంహోతాహై.

మనో. ఛహనాకెంభై? నచ్చైకహ్న. ఉన్నాతక్లీఫా
 దేఖ్నమైహి ఆనేదేయా పురందరమహారాజ్జీన భేజ్నదె. హైసహి
 హువాహై.

అహల్య. హుయెతో అబ్దు జాక పైహ్నహారాజ్సే ఎ
 జ్జానా ఛోడ్దయియ్యో కహ్నహితబోధాకర్. మైఅబనాబ్బి

నాహోగయావలం వైసాహోనేనే గగన్వజ్జహే సుధాకర్మ-
చుంబేకు ఉన్నతోద్భిజ్జహే పల్కుఖానేకుభిసాధ్య నహోనే
వైసామేరిసే సుహృత్సంభావణ్నేకుతోభి తుమారా మహా
రాజ్కా అవకాశ్చిసమిలేగకహే అరజ్కరే ఎహ్చింతాఘడా.

మనో. “న్నేహే నవ్తవదే” కహే అబమ్మేకు మిలేసో
మైత్రికా స్వాతంత్ర్యసేమై అభిభోడా దూర్ ప్రసంగ్కరే చహ్తా
హుం అమ్మే స్వర్గాధినాయకు నిస్సృహహోనే వైసాబోధా
కర్నకెంభై? ఉన్ను సంతుష్టహోనే సరీక్ కర్నేరహ అమ్మేకు
మాటాం నహువాతోనా! తుఃక్యాకరే యాకహాకు ఆనేతుః
ఫర్మాయెతోభి త్వద్దాసానుదాస్తోకే ఆజ్ఞానుసారీహోనేకు తయ్యావై
ఎబహుత్ సులభసాధ్యబిషయహే విచార్కర్నాభై.

అహల్య. భలాఎః క్యాబాత్ హైరీ? బహ్వానుచిత్తై. జార
హోర వర్తనాం బహ్వాధర్మజేష్టాహై. ఉస్లియే వైసాకియెతో
వల్లె ఉన్నా అతిశయ్యి మహర్షీద్రాదయా ఉన్ను దేనేకా
గౌరవి దిగధీశ్వరాది గీర్వాణవరేణ్యదయా ఉన్నుకరేకా నమ
ర్చన్భి బ్రహ్మవిష్ణ్వశ్వరా ఉన్ను బతానేకా ప్రేమా ప్రకరణ్భి
ఇతః పరకాల్మై ఇత్త అనుకూల్సే నహిరహేగ. ముర్ఖుదోష్మిల్నే
అవస్థారహేదే. అపఖ్యాతికాగిరస్థారీ భహుభయావహహై.

మనో. కెంకెం? వైసాకెంభై? ఇత్నాహి తుఃజాన్నేకా?
ఉన్నా కుచ్చి కష్టి నహిహోతీహై. ఉన్నాబిషయధట్టై.
తుమ్ము యత్కించితోభి అపఖ్యాతి నహి ఆనేకహై. అపఖ్యాతీనే
కెం ఆనాభై? అవ్ దున్యామే వైదాహుయెసా బాద్కైసా
తోభిహో దిల్లు సంతుష్టి కర్దేతే కాల్పజరానా జెహర్ హై.
ఉన్నాసై అమ్మే మొహబ్బత్ జిన్నా ఉప్పట్టహేగాతో ఉన్ను
చైహ్సాధారణ పూరుష్ హుయ్యేతో సామాన్య బచనాంనేభిపై
హధిష్ఠయెతో తదంఘ్రియాంవర్ గిర్నే నమస్కార్కర్నేతోభి
తబ్బినహిమిలేగాతో ఉన్నా నేవా కర్నేతోభికాన్సాహిక్మ త్వహో

అమ్మే వాంఛాఁ నఫలాఁహోనే వైసాకర్తేనా బెహ్లాకామ్మై శ్రీ
 పురుషాఁక ప్కొ ప్రపంచై వైదాహోనా సౌఖ్య పానేకునైహై ?
 యామన్మధవేదస్య మర్చేకుహై ? అయిసె ధర్మసూక్ష్మానేఖాబ్వి
 చారణ్కర్క మాజారోం నిపుణాఁఅమ్మే యిష్టప్రకారై చత్కా
 ఆనంద్ పాయెధై. “పంచ మే వతయన్సంతి, మహ్యంషష్ఠోపిరోచతే
 పురుషాణా మభావేన సర్వానార్యః పతివ్రతాః” కష్టా ఏకకల్మష
 మహాసాధ్వీనే ఏకస్థా అమ్మే నారీమణియోంకా మానసాంతర్గతర
 హస్యబహిరంగ్ కియాధి. ఇత్తాకెం? మహేశ్వరీహోమహాబిష్ణుజహో
 కిత్తేవర్యాయాఁ కిత్తేమానినియోంకె ప్రేమాపాత్రాఁహుయైహై?
 ఎహిందర్జి పావక్ష్మీ వగైరేభి, ఇత్తాకెం? ఆఖర్కు బిజితేంద్రియాఁ
 కష్టా సుప్రసిద్ధాఁహోకె రహ్నె అమ్మే మహాసంయమీశ్వరాఁభి
 తదనుకూల నమయాకె యేక్కుందరీమణీ సందర్శకహోగాతో
 కొన్ని కబ్బి అభ్యంతర్నకియైహై. ఘమ్మే బిఠా కర్ణరాఁబోలో
 కహేతో బడె ఫసంద్కై హికాయతాఁ బీచ్చై నిదర్శన్కుబోల్తే
 శోతోంకు సంతోషవారాశిమె డుబాతె మహాభాష్యంకె అంత
 రార్థ బాహ్యార్థాఁ కప్తైక్యాక్యాకి బోలింగె. ఖాబూరతొరతాఁ
 జిస్త రఫ్ హైకి ధ్యానోర్ దృష్టి సబునీతరఫ్ రప్తహి రహింగె
 శ్రీ పురుష పదార్థాంకు రహ్నె పరస్పరానుబంధ్ జగద్విద్వైతై.

ఎహ్నబ్జింగె. అమ్మే సరస్వతీమాయీ తేరీ పితాజకా పుత్రీ
 హినహిరేభై? నబ్బి అయిసె మహాత్మనాహిహై అబక్ష్మి
 తారాబాయీకు లేయింగె. సర్వగీర్వాణ పరగురువర్యోహో.
 బృహస్పతి మహానుభావాఁ ధర్మవత్సీనే ఉన్కీ ఆమక్ పుత్ర
 సమాన శిష్యోహో చందర్జికె ఉప్పజ్జుఖై ఏకస్థా అమ్మేపతి ఘర్కై
 నహిసా వఖత్పర్ సఫలమనోరథాహుయాధి. ఒత్తే సేసహి
 ఛోడ్కాబాద్ ఘర్మికల్కాకె చంద్కాల్పుందర్కైతైభి రహిధి. వైసా
 హైతో అమ్మే సంక్రందన్జీనే సమయోచితోపాయాంసేసుతరాకె
 అన్నా గురుజీకు ఫిర్లాదియాహై. ఎహ్ననానబ్ జాన్నేకావృ
 త్తాంతహిహై. బడెదృష్టాంత్ హోకె బుధగ్రహాజీనే తత్సత్తర్కి

వరమ పవిత్రార్పణాకర్తయ్యాయై. అయినీ సితిమె. అన్నీతా రాకుక్యా అపఖ్యాతీ ఆయీరేభైః ఉన్నీ- నామన్మరణియైతోహి సకల పాపాభి బినాశక హోతేహై కస్మై బిశ్వాసప్రభేక హజా రోం విబుధవరేణ్యః హమేషా ఉనీకానాముచ్చారణైరైరహై. కేశజీనే జగన్మోహినీయాం ధర్మదేఖై శంకర్జీనే ఖ్యాహిష్టుడై చురువహోకర్ సుందరీకు దేఖో రూపవాన్చి సురూపవంతు దేఖో సుందరీభి ఆషక్ దిలై వైదాహుయితో బన్ సంతుష్టి పాతేరహైహిహై. దేవసేనాధినాథో కుమారస్వామిజీకా జనన వృత్తాంతపరిశీలన్తై ఏక తమామారహై. సురాభాండేశ్వరా దయాసునేతో ప్రేమకజబిన్నేకేహై. భైః తుఃఆకర్ణకార్మే సక్తితో అయినీ తార్కాణా లాభోం బోలీహం.

అహల్య. అచ్చ. అబ్బహుదేర్లువ్వా. మేరీనాథు- ఆగ్రహం వెగ. మైనె పత్తీపుష్ప ఫలాది పూజాద్రవ్యాలేకె జల్దీఘర్కు పొంచా.

మనో. మైనె బహుదేర్నె బహువిషయాః శ్రుతిగోచరాః కియి హుంనా ? మై ఆయీసోఖిబర్పచాన్లియానా ? క్యాకహ్మీహై ?

అహల్య. క్యాకహ్మీకుతోభి సర్వవిధాంసే అగ్నిసమాన్తోకే దిన్నే మేరీ నాథజీకా ప్రభావసాధారణ్లుయి. జితా తుఃబోలీ తోభి ప్రేహ్మమ్నై బహ్వాసాధ్యహి భయంకర్హిహై. మురై ధేర్బహుత్తుయి. మై అబ్బట్టానా. (అని వెళ్లిపోవలెను) సూత్ర (13) మనోరంజనీ ఆయీహై॥ ఘనప్రేమసే, కాంతాసె

మల్నే- ఊణొంకుగిన్నే, ఘనపాహుకు దేఖ్నే॥

(వెనుకటి కురీహిచనె యిందుగఁడు కూర్చుండియుండఁగా సచటికి మఱివచ్చి)

మనోరంజనీ మహారాజాధిరాజా ! మందస్మితాస్య బినిర్జితోదురాజా ! నమస్కార్, నమస్కార్.

ఇంద్ర. కల్యాణ్, కల్యాణ్. కెం మనోరంజనీ, క్యా హుహ్మీహై ? తుః నెగయైతోకబ్బి ఖాళీనహి ఆత్మహైకహ్మై

అఖిల భువనవేద్యవిషయమై. మగర్ మై పృచ్ఛాకర్షేకా
బచకహానేసే వై సాపూఛామయం. ఆజ్ హానేకామై ?
యాకల్హానేకామై ? కహాతు ఆకహి ? కబాకహి ? హాకేకత్
క్యాహువ్యామై ? జల్దీబోల్. తుఃగయసా తబ్బేభి ఫిర్రేరీ రహాహి
దేస్తైమైయహాహి బై రాహయం. జల్దీజల్దీ ఆగే పర్యవసానోల్.
బాద్ బాకీకా సమాచార్సబ్ హల్లూబో లేగీ లే

మనోరంజని- మైబిజ్జావసక్ ఝేకా క్యారహ్మై ?

ఇంద్ర). అయిసె నిరర్థక సంభాషణంసె క్యాఫలితాన్
ర సెకా ? జల్దీబోల్ !

మనో. “సుందరం పురుషం దృష్ట్వాభ్రాతరంపితరంసుతం |
యోనిర్ద్రవతి నారీణాం తథ్యంమే బూహి కేశవ ” క మో వ్రసం
గవశ్చే బహిరంగ్ కియాజానె సువనీధ్ హోకైమైసా పద్మాక్షి
యాంకె బిధాయకలక్షణై కాన్తోభిహో సాందర్యవాన్తో పూరుష్టా
దేఖ్నే తబ్బ రేక్సీమణికుభి వాంఛావై దాహోతామై ఇస్సబచ్చె
కళానిధిహో అహల్యా కాంతారత్నన్ నకల సామ్రాజ్య విభవై
న్నత్తి సాందర్య రత్నాకర్షిహో ఆపు దేఖసా తబ్బి ఆషక్
పడ్కయిమ్మై వైహి ఆషక్ అబ్బి ఎకీ నిగహనేహిమై.

ఇంద్ర). మైగే మనోరంజనీ ! తుః ఖాబ్ సమర్పిసా ?
ఝూట్టహిసా ?

మనో. మైమహారాజ్, కెంసహిరహ్మై ? సైయిమ్మై.
మైతోభి :-

ఇంద్ర). క్యాహుయిమై ? క్యామైగే ? ఫిర్రే సాకహ్మైకెంగె?
క్యా ఆయా ?

మనో. అప్పీ పాగేశ్చర్కాభీతిసె అంతరంగ్కు నహిబతా
తీమై.

ఇంద్ర). అరే భగవాన్ ! ఇత్తుహిహువ్యామై ? (మనో
రంజనితో) మనోరంజనీ ! తుఃగయిమ్మై. కబ్బీతుసె వృథాన

ఆవేగికహో అబ్బక్ మేరా అంతరంగ్య బహువిధపరిశీలనాదయాః కరై నిగహసబ్ తేరీ పట్టప్తే కట్టహాథ. అబ్ క్యాకరుం? ఔర్కి న్నెవాస్త దేఖుం? (మొగముపై కెత్తి) హాహా అరేభగవాన్! అబ్ కై సాహైర! అరే పరమేష్ఠీ! ముర్ఖు తుఃకిత్నా దుష్మక్ హువ్వాహైరే! కిత్నే రహాంసే మేరేకు ముష్కిలాఃమిలాసే తజ్సీజ్ కియాహైరే? వై హాహహల్యాకే సదాకృతి బిలాసవైభ వాఃమై హజారోంసె సుస్కె తబ్జై తబ్జి నికల్కై సత్యలోక్కు జాకర్ ఆకర్ణన్మియెసో ఉన్నేభి అతిశయవలోకన్కర్కై మైనె బిధాతాకు కిత్నాదూర్ కైసే విధానోంసే పార్థనాఃకర్కై మంగే తోభి వైహ్వాన్యకాకు మేరేకు నహిదియాహై. వైసానహి దేసే సేహి సదా ఉన్నీధ్యాన్కర్కైహి రహై గిరఘారిమె గిర్కేహుం. అయినీసఖ్ నివారణ్కర్కైసే న్యప్పన్మేతోభి తత్కామినీమణీ గాఢా లింగన సౌఖ్యాదికాఃమిలా లేసేకు వ్రయత్తన్కర్కై ఖ్యాపిష్ కర్కైకుణోభి ముర్ఖుకు సుఖప్త్యవస్థాహి నహిహై అపార్హో అయినీ బడాతక్లిఫ్ పడ్డేనహి సక్కై పాణిపరిత్యాగ్ కర్కైసే చహేకు ముర్ఖు మరణావస్థాహి నహిహై. ఆజన్మాంత హోసే అయినీ దీర్ఘశ్చిత్తాపాతే కిత్నేయుగాః అయిసాహి రజ్జోసే సకుం? అరే పంకజసంభవా! తుఃనె ముర్ఖుకు కిత్నాబలవద్విరోధిహో గయారే. అబ్ మై కిన్కైతైజావుం? కిన్కుబినుతికరుం? కాన్దిన్నే హారా? అబ్ ముర్ఖు ఉపకారక్ కాన్కైహైరే? అరే భగవాన్! హాపరేశా!

మనో. మహారాజ్! అబ్బావు ఉపకారక్ హోసే హారా కాన్బి నహిరహ్తాహై. ఆపా మేధా చతురిమాసహి కుక్ నాకుక్ హిక్మత్ దేఖ్లీనా. “ఆత్మ బుద్ధిస్సుఖంచైత” కహ్మై వైహిచ్ మహోత్తమ సదుపాయ్హై.

ఇంద్ర. అచ్చ, తుం దోసోం చంద్కల్ ప్రసంగ్ కియె హైనా? తత్ప్రసంగా ఫల్ క్యాహై? బోల్బలా. ప్రసంగ్ నబ్బి మైనహి చహ్తాహుం, పర్యవసాన హూత్తర్హి బోల్బు.

మనో. పర్యవసాన క్యాబోల్నా మహారాజ్జీ! వైమ్ ముగ్ధా మై మగర్ ప్రాధానహి. ఉస్లెయె మై నె కితాలోభి కష్టపాయీ హుంకై సాతోభిహోప్రై నె గౌతమా సన్నిధి ఛుడ్కై ఆపే దో నోంభి ఏక్తాయ్పర్మిల్క రాపా ఖూబూరత్కు బతాకె జట్టా హిషాదాకర్న బన్ బిల్కుల్ అటక్ నహిబోల్నే వైసా కర్కై ఆయిహుం. జారజారిణీ పురాణాః సబ్ మోఖలా కర్కై బోల్దియిహుం.

ఇంద్ర). వై సాకియైహైనా? అబ్బీక్యాహోనా? అచ్చ. అబాహ్మిమిని రత్తన్న మేరాధన్యుయై కహ్మోనమర్పు తుర్పు భేక్షేతబ్ ఆఖర్కుతుఃపితోభి కర్కైఆతీహై కహ్మోమై కహ్మాయ మైచహ్నెకా ఏహి. బసబ్బుః జా.

(ఇరువురం తెరియకదారి నేగవలెను)

నూత్రి (14) గౌతమ ఋషికా - ఘర్ దిన్నేకా

పూతా హల్యవహః - నీతి రహసె రహ

(అహల్య గౌతమమునుల ప్రవేశము)

గౌతమ. వ్యాధీ! పరమచావన చతురావన కుమారీ!

అహల్య. జీ మహామునీశ్వరా! జీవితేశ్వరా!

గౌతమ. ఆ బ్రహ్మకేకండల ప్రమితదినాంసె మై నే యేక్కురశ్చ రణ విధాన్మై తైర్కై పరాకాష్టాలేనే ఎహ్సబ్ ముర్పు దీక్షా దినాఃహోనేనే తుర్పు సంతుష్టాంతరంగిణీహోనె వై సాకర్నా కహ్మో చహ్నెకు అబకాశోభి నహిమిలాహై. ఆజ్ఞె వైహ్ నిష్ఠాదీనాః ఛుడ్గయె.

అహల్య. మహారాజార్చిత పాదాంబుజా! మనోనాయకా! ఆజ్ఞె మేరీ పర్ ఆపా మెహాతాప్సనీ పాంచానేకాజి కర్ కర్నే కలియె మేరీ అదృష్టభాగ్య్ ఖులాహైషాద్.

గౌతమ. నహిసహి. మేరాదీక్షాతో ఛుడాపరంతు అబ్బీ హించ్ దినాః ఖాళీగఃజరానా.

అహల్య. మేరీ మానస్సు పరిశీలన్-ర్నా కహ్కో షాద్, వైసా హుకుందేతేహై ?

గౌతమ. నహినహి హ్యారీ ! మేరాపరాకాష్ఠా ఛుద్దయసా వార్తాతో తీక్ హై. పరంతు కాలగతిసె యేవ్రతదినాభి అంత రా యురహై క్రమాగతాహోకే యేక్షమా యహై

అహల్య. సచ్ హై మహాత్మా ! వేనేక్యాహై ? కై సే హై ? కిత్నే హై ? కహ్నేఘరువై ?

గౌతమ. ఉస్కా బిబరణున్నేచహ్తీ ? అచ్చ, ఆజ్ఞా ఏకా దశీ పుణ్యదిన్తై. కల్ శ్రవణద్వాదశీహై, షర్నా శనివ్రదో ష్ హై, తర్నాన మాసశినరాత్రిహై. బాదానేకా సబ్బిజాన్నే అమావాస్యా పితృదివన్ హై. ఏదినాఁ సబ్బి బహుత్ పుణ్య దివసాహోనేనే. బ్రహ్మచర్యదీక్షాహి పరమోచిత్ హై సంసర్గ నుచిత్ హై. పరస్పరస్పర్శనావకాశ్రహ్నాభి బహుత్ దోషవిష య్ హై, ఉస్తియే ముర్ఖు చిత్రానస్యేశయా యహోహి ఆసాదన్-ర్కెతుః నె.దర్భానస్పర్ వహోస్సోజా.

అహల్య. మహితప్రభావాన్వితా ! మహాప్రసాద్. ఆజ్ఞాను సారిణి హిహోంగి.

(ఇందుఁజెప్పఁబడునటులు జరుగుచుండునపు డెల్ల దిగుననుండు కిర్తనయొక్క చరణాలు పాడుదుండవలెను)

సూత్ర. (15) ఆహాదైవగతీ-అహల్యా సతికామస్థి-వల్లవి.

1 స్వాహానాథ్కు, సమానగౌత-మైహితసోఖ్యవ, రాశ్చఛుడసోతా.

1- (ఒక అర్చికర్తెడునకు ముండుకడ, క్రిందఁ గౌతమముని కహల్యచిక్క వేయఁగా, అయిన యవటనే వందుకొనవలెను).

2. సుమతీల్యాంగీ, సుఖవిముఖమయి-క్రమాగతజాన్తే, జమీన్పర్వీయా

సూత్ర. (16) ఆహదైవగతీ-అ-హల్య సతికాదుస్థితీ.

3 (కరుణాతి ఆర్పకత్వమనకు లోపలివైపునఁ గిందన పక్కనేనికొని అహల్య కొద్దిచాటుగాఁ బన్నండవలయును)

3 చరణాయుధరూప్, ధర్మపుకారా-హరిగౌతమ్మా, ఆచార్యతారా.

సూత్ర. (17) ఆహదైవగతీ-అ-హల్య సతికాదుస్థితీ.

3 గడ్డాలు జడలును గట్టుకొని యిందుగ్గిఁడు తారుమ నక్కుచుఁ గొంచె ముగఁ గాన్పించి కొక్కరోకొ యని చుట్టుట కూయఁగానె గౌతముఁడు లేచి స్నానమునకు వెళ్లవలెను)

4 మునిజానైకై తబ, మునిహోకె యిందర్ వనితాకు బులాయ వహాసె అందర్.

సూత్ర. (18) ఆహదైవగతీ - అ - హల్యసతికాదుస్థితీ.

4 (అహల్యయు లేచి నిలిచి చూచుచుండఁగా గౌతముఁడు వెళ్లిన మార్గమునుండి అతఁడె మరలివచ్చినట్లుగా మాయము యెదుట నిల్వ)

అహల్య. మహాత్మా ! ఎహీసమయ్యె వలక్కె ఆయ్ హై కెం ? అయిసా ఫిర్కె ఆనేకా ఆచార్ కబ్బినహినా ? ఆజాపు శకున్నా ఆనుకూల్వనసుతరా, క్యా ? వైసీభీ కబ్బినహి.

ఇంద్ర. (మాయాముని) ప్యారీఫోడా దూర్హిగయాథవక్ ఇత్నేమె మేరే మానస్మీ తేరీ పరావక్ వైదాహోకె ఆగే జానె ముర్రె అట్కాయా. ఉన్సబబ్బె మైనె అబ్ తేరీ ఇనాయత్ మాం గ్గేఫోడా దేర్ తేరీసె సుఖానే ఖ్వాహిషేహి వలతాహుం. జల్దీఆఘర్యేకు జాయింగె ఆ.

అహల్య. ప్రిణేశ్వరా ! ఎక్యాహై ? రాత్కె వఖత్పర్ ఎపర్వదివసాఁహై కహ్లాభి బ్రహ్మచర్య నిష్ఠాసె కాల్పబ్ గుజ రానా కహ్లాభి అజ్ఞాదియేధేనా ?

ఇంద్ర. (మా. ము) హాతబ్ మై వైసహికహాథ. అబ్బేరీ వర్ముర్రె ఉత్పన్నహోకె మోసా వాంఛామేరా హృదంతర్భా

గౌరవ్యావహాననే మేరకు కై సాహితీ భంగహానే
హువాహై ఎహాభి నహాకే తుఃన పరకాంతానహాకర్
స్వీయార్థ శరీరీహానేన దీక్షావిధిమేభి ఒత్తా హర్కత్తి
నహిహై. ఇసునే శ్రుతిస్మృతియాః జౌర్కారికాః బహు
తాధారాః. దేర్మత్కర్. ఫిర్జానాభి జరూర్నా? జల్లీ ఆ,
ఫొడా కాల్యంతోహ్మయింగె.

అహల్య. నాథాఅబ్తకాపు కబ్బినహిరహ్మహ్ యితా
ఆతురతాకెం? అబ్. జానేదేయియ్యె. ఆనేకా రాత్రికాల్తే
అమైమానసాంకు సంతృప్తిహానే ఒత్తా సుఖిలావేయింగె.

ఇంద్ర. (మా. ము) ప్యారీ! వై సానహికహ్. మన్మ
థావేనస్కైతేర్న మైసనక్తాహుం ఆ. జల్లీ.

అహల్య. మహాత్మా మైనే ఆహ్లాధన్తం. అహ్నా కూపై
రహ్నాకా జల్ బాహర్కై సా జావెగా? ఇత్తా జల్లీకెం? అబ్
వఖిత్తి ఒత్తా అచ్చనహి. మేరీవిజ్ఞప్తిసునీయె.

ఇంద్ర. (మా. ము) ప్యారీ! ఐనేబాతోంసే కాల్యలా
తీహై? మైతేర్న ననక్తాహుం. (కొగిలింఁచుకోఁబోవఁగాఁదప్పిం
చుకొని)

అహల్య. (కోపముతో) మైతబ్బేభి దీర్ఘచింతన్నకర్నేన
తుయుజాన్నేకా తజ్జ్యజ్జోభినకియీహుం మేరీ ప్రాణేశ్కు కబ్బి
యితావేదకా నహిరహ్మహై. తుఃదేఖతో మేరీనాథ్ నహిహై.
తుఃకాన్తైకి యేకనిశాచహ్వాగ. తేరాయాథార్థ్య బహిరంగ్
నహికర్కె అబ్బిఅయినాహి ప్రవర్తకరేగాతో అబ్బి మైనెతుయు
కావేదేవుంగి.

ఇంద్ర. (మా. ము.) (కాళ్లమీదఁబడి మొక్కుచు)
అహాసాందర్య సుధానిధీ! మైనె త్రియస్త్రింశతోటిదేవతా
ధినాయక్తో సంగ్రహన్తం (అనఁగానె వెనుకంజవేసి అహల్య నమ
స్కరింపఁగా)

5 పురుషోత్తమదాస్, చరిత్రరత్నా - ధరవర్కర్, తరహాహిమయినా.

సూత్ర: (19) ఆహ దైవగతి - అ - హల్య సతికాదుస్సితీ.

ఇంద్ర. (మా. ము.) తేరీ పర్వహ్మకా ఆషక్తి హియితాయత్తనిక్యాహు. తుమారీ కరుణారస్ పాంచాక బచాతీహైకియా ముర్ఖు ఎహి వేదస్స సదా పీడిత్ హో నేవై సా కర్తీహైకి క్యాశాప్ దేతీహైకిమై అబ్ తేరీ సేవక్ హోగయాహుం. క్యాక రేతోభిబెవ్తర్ (తిరిగి మొక్కుబోగా)

అహల్య. అఃఅఃఅః సంగ్రహసమహారాజ్! మైకిత్తి? మేరీ అహ్వల్కిత్తా? ముర్ఖు వందస్కర్తా బెవ్తర్ హి. ఆయియ్యె అందర్జాయంగే. మహారాజ్ ఎహాకారభిక్తం? ఆహా దివ్యాకార సందర్శనప్లహోనేదేయియ్యె.

(అనుచు నడవవలె. తెరమూసి యెత్తునంతలోఁ గిరిటధాతయైన యింద్రుఁడు నహల్యయఁ గూర్చుండవలె.)

సూత్ర: (20) గౌతమగేహిని పురుషూతా - హోతేహైమోదో పేతాః భీతీ ఛుడ్డాన, బెవ్తర్సంద్యే-బాతాబోత్తే, బహుతులాససె.

ఇంద్ర. సుందరీ! అబ్బీకిత్తాకాల్కూ సూర్యోదయహో తాహైకి బోల్కలా.

అహల్య. హరోజ్ఞి మేరీనాఖే ఆస్థాన్కర్నేజానేకాల్కూ ఏక్యామ పరిణామకాల్హైకా రివాజైవైసహి అజ్ఞిహువ్వై హైనా. ఉన్నెజాకర్ పాంచ్ఘడే హుయెహోగే. అబ్బీ ఏక్ సార్ధఘటికా మాత్రకాల్ బాకీహై సమర్ఖుంగి.

ఇంద్ర. ముగ్ధబలాహోనేసే తుజా నీసా మత్లబ్ ఎహి హైనా?

అహల్య. ఎహిసహిహోతో బార్ క్యాహై పౌఢ మహారాజ్!

ఇంద్ర). కార్యకారిణి హుయిసా ప్రాథతాహైదేభి! హాట్టోజ్కమా మూలాభ్యహి. ఆజ్ఞేయా మద్వయపరిమిత నిశా మాత్రహిహుయెసాతబ్ మైహి మాయామక్కుటరూపధారి హోకె కాలజ్ఞతాసె పుకర్నాభి వైహిపకడ్కె వాప్పిచారా అహ్ని మునినె ఆహ్నిస్కనికలాథ. వైసాబాననీహి అహ్నికు అయినీ సావ కాశ్చో స్యాతంత్ర్యమిలాహై, అబ్దుమారే కపహిర్భజ్జాతాహై.

అహల్య. సర్వజ్ఞహో ఆహ్ని ఏకకాలజ్ఞహోనా క్యాభిశేష్ హై? బహుసామర్థ్య భినిహోనేసేహి ప్రాథ మహారాజ్ హుయెహై. పన్ముగ్ధాబలాసేభి కామపదా.

ఇంద్ర). వహ్య ప్రాధాంగనాహోనేకు ఏహ ప్రణయా గ్రహాకా రహ బతాయాహోగి.

అహల్య. ఇత్నా బడాతాకత్ దార్వో ఆపు మేరేతై ఆక ముర్ఖువశ్చో వైసా కర్దియిసా మైనె అబలాహుం? యాప్రబలా హుం ఏహీస్థితిమేహి అయినా కహేజి!

ఇంద్ర). శక్తిమతి! సాగ్రహమహ్నో, సానుగ్రహహో మైనప్రభాన్కర్కహ్నియా.

అహల్య. మునివత్ని మాత్రరీచ్ హుయితో ముగ్ధాబలా హిహై వరంతు ప్రభు. మనోహరిణీ భిప్రాధాంగనావహోకె యథా పూర్వదశామె కం రహ్మీ కహ్నియేజి?

ఇంద్ర). ప్రాధా శిగోమణీ కహ్ని, కైసే ప్రాప్తాదాకర సంవర్భా కహ్నిహై! కహాసిక్లియగే?

అహల్య. “స్నేహేనప్రపదే” కహ్ని అహ్ని సంఘటన్తు యిసా ఏహి ప్రాప్తపదినకాలజ్ఞవశ్చై ప్రాధాగ్రేసద్ చక్రవర్తిహో ఆహ్ని మహాప్రభాకర్కహి సిక్లియహుం, ఇభిభిహోహోనా?

ఇంద్ర). అయినీ ప్రాజ్ఞాహో తేరీసంగాత్ ఎబ్దురీసే కాల జ్ఞేహ్నిహై ప్రాప్తి మేరేకు నహిమిలా. ఇత్నేనేతోభి సంతృప్త.

హోంగా. ఆజ్ఞ మైరుక్ష్మత్ లేవుంగా. అనుజ్ఞాదేశ రుక్మయై జానెదేయియ్యె.

అహల్య. నకొనకొ మహారాజ్. ఐహ్యైలజ్జాసే మేరీశక్తి ఆప్పు బతానె మైననకీధి. అబ్ థోడా దేర్ తైరీయె. వరమా మోద సంభరిత్తోకె జావెగె.

సూత్ర. (21) గౌతమగోపిని పురుషూతాః - హోతేహైమో, దోపేతాః

పునారతాహ్వయ, మనసిజకేళికా-తన్మయతానె, తబ్ లగ్నేకా.

(అంశట ఇదవురుకు లేచి వాకిటిలోనికి రావలయును.)

ఇంద్ర. అబ్ ప్రాతఃకాల్హోనే సమయ్యువ్వా. సుందరీ మై నె అబ్జాపుంగా, రుక్మత్ దే.

అహల్య. మహారాజ్! ఆపా ఇనాయత్ మేరీ ఫర్ బెహర్ రఖే చహ్తీహుం.

ఇంద్ర. (కొంతదూరముపోయి వచ్చి) ప్రాణనాయకీ! మై యేక్ పూచ్చే భూలయాహుం.

అహల్య. క్యాహైప్రే జీవితేశ్వరా! ఆజ్ఞా దిలాయియ్యె.

ఇంద్ర. ఫిరషేకు మిలాకత్ రహ్మోకా ఆనుకూల్వహైనా?

అహల్య. కెం వైసా కహ్తేహై చిత్తచోరా? హర్వత్తభి మై నె ఆపాధన్విహుం.

ఇంద్ర. వైసా హుయెతో ముక్మో కబ్ కహకు ఆనే ఫర్మాదేహైకి బోల్దోడా.

అహల్య. మైనే దేవనమర్చన్కు ఫూలాఃలానే హరోజ్జి పుష్పవన్కు ఆహుం, వహకుఆనా. వేణుధాన్యలానే తృణ దుమ్రాటవికు జాతీహుం, వహకుఆనా. జలర్ధినిహోకర్ జలా శయశాంకు జాతే రహ్తీహుం, వహకుఆనా. ఏకేశ్వభత్పర్ మై నె బహిష్కహుంహుం కహ్మో ఛష్టి బోల్కరాబ్హాష్టిహుం, తబ్

పాక ఉద్దేశం జైసాచాహె వైసా మేరీకు ఆనంద్విలాసె మహారాజ్, ఏకామోంకె సమయా అప్పుమాలుం రహ్తాహై, మై అరజ్కర్నా బేజరూర్.

ఇంద్ర. అచ్చ, అచ్చ. బహుతానంద్ అబ్బైరుక్కతేతా హుం (అని కొంతదవ్వరిగియు మరలివచ్చి) ప్యారీ! ఖాబినాయత్రి ఖాభలా, ఆంగ్లేరాదూర్హ్లాతోభి, అంతరంగ్తా యహాహిరహ్తాహై,

అహల్య. మనోహరా! ఆపాక కృపాహి మైమంగ్గీహుం, మేరీ అంతరంగ్తా ఆపై సంగాతీచ్ రహ్తాహై.

ఇంద్ర. అచ్చ, అచ్చ, అబ్బైబాతాహుం. తుః అందర్జా. జాకరేరీ కామ్రేఫ్.

(ఇంద్రుడు దారిని బోలబోల గౌతముఁ డెదుటఁబడిన దిగులంది నిల్వ గౌతముఁడు కొపించి కపియింపఁగా ముందు మొద్దుపలె తలవారిచియుండియు వెను వెంటనె లెన్నుగానక పాటిపావలయును)

గౌతముఁడు. (మహాకోపముతో) అరేదేవాధమా! మాతృదోహి! భిష్టా! దుష్టా! దుర్మార్గా! మదోన్మత్తా! కిత్నా కామ్యూరే! “మాతృవత్పరదారాంశ్చ” కహ్నె ధర్మబచన లక్ష్మ్య కరై మేరా భీతీతోభి పరిగణన్నహికర్నె అపఖ్యాతికుభి అవకాశ్దేక కిత్నా దుష్కార్య కియాహైరే సురాధమా! నీచాతిసీచా! తుః క్యాకరేగారే? తేరా దుష్టపూరుషతానె తేరేసె వైసా కరాయీ. తుర్ముఖు పురుషత్వ రహ్నెసె అయిసే దుష్కార్యఁ తుః హమేమా కరైహి రహేగ. ఇస్లియె తేరే అండాతుడ్డాకె తుర్ముఖు పురుషత్వ సంపత్తిహి నహి రహ్నెకా. జారేజా. గథా!

(అని యింటికెరిగి, వచ్చుకెడ నహల్య చెంబులో నీళ్లుపట్టుకొని రాఁగాఁజూచి)

గౌతముఁడు. (కోపముతో) అగే గోముఖవ్యాఘ్రి! పయోముఖ విషకుంభరూపా! తృణావృతరూపా! పాతకీ! భిష్టా! అఖిల భువన సృష్టికర్తాహో స్పృష్టాకె సరికృహాత్మన్కు మనోభవాత్మజాహోకె విధివిహితానుసం నిష్ఠాన్వితహోకె సత్తవస్మియేసా మేరే

సతీకౌ సర్వయమితు అర్ధాంగిభిహాక హమాక
 పాప. సనామాభి ప్రపంచే అవఖ్యాతి రజ్జువౌసె బం
 దానై నై నీ దుష్కార్యక్రియైహైగే జారిణీ! ప్రేదోహీన దుష్కార్య
 ర్నాశాత్తామహాకై అయినీ దుష్కార్య సంఘటన్కు చాపెతోభి
 తుర్ము శ్రద్ధాభక్తియానై హైతో తుః కబ్బీ అనుకూలినీ సహి
 హాతీధి. ధరమ్సబ్ భూలాకేహి తేరీ హృదయ్కు పథ్కై
 సరీక్ ఘటకర్కై అయినీ అనుచితకార్య కర్మేసే తుఃనే శ్రీరామ
 చంద్ర పరబ్రహ్మకా పాదసూళి సంప్రాప్తిహానే తక్కి పత్థర్
 హాకై. యహాహిరష్ట. (అనువటకెల్ల తాయయయి పడిపోవలెను)

గాతమ. “నైవాకృతిః ఫలతి నైవకులం సశీలం, విద్యా
 పినైవ సచయత్న కృతాపినేవా, భాగ్యానిపూర్వ తపసాఖలుసంచి
 తాని, కాలేఫలింతి పురుష స్యయధైవ వృత్తాః” కహ్నాన్యాయె
 సాభాగ్య దార్భాగ్యః పూర్వకర్మాధీనాహై. మై అబ్బితా
 యోగవాస్తుయేతో క్యా? పురాకృత్తి అనుభవనీయ్యువ్వా.
 ముర్ముహైసా కళత్రస్థానాకళం కైసా ఫలదాయినీ హుయి.
 అబ్బయిజాకై హిమగిరి శిఖరి పర్ తపస్కర్తేవుంగ. అయినీ అను
 చిత కార్యచరణై స్వర్గనాథ్తోభి యిందర్కు, బ్రహ్మత్వజా
 హుయితోభి అహల్యాకుభి ఆపాంచేసో దురవస్థాంకు ఆకర్ణనై
 అఖిలలోకస్థాభి భయావహాహాకై అయినీ దుష్కార్యభోడై
 ఆరామిసె జేయె జాయ్.

నూత్రి. (22) మేమాంజ్ హానేకా, ఇందర్||

భాషేట్టుతానీ, హ్యైరేనేనె||

(అక్విసిడేవత లిదపురంగూర్నుండి యుండగా నిండ్రుడచటికిరావలె)

ఇంద్ర. భో అక్విసిడేవతా! దేవధన్వంతిరియా! ఆయు
 ర్దేవోద్ధారకా! మైనె బడాగిరస్సారీమై పద్మయాహుం. ముర్మై
 ఆయాసో తక్కి. నితాకర్ణరా. సహితో మైవై పబచ్చేకా.

అశ్వినీ. (లేచి) క్యా క్యా క్యాహై మహారాజ్ ! ఆప్తి
యహఃకు ఆయేహైకెంజీ ! హమ్మా బులాభేజేతోహమ్మీ ఆతే
థేనా ? ఖబర్తోభి మా లూంసహి కర్కె ఎకాయక్ ఆపీచ్ చలే
ఆయేహై అబాప్పు ఆయిసా ముష్కిల్ క్యాహై ? కైసీహై ?
సాధ్యాసాధ్య విచారణ్కర్కె రుట్సు తరాయింగె. బోలీయె.

ఇంద్ర). ఎహమ్మష్కిల్కాకారణ్బి ఆయిందాఫైహీ మా
లూంహోగా. ఆగెమేరా పుగుషత్వముయ్యె ఆనేకా హిక్మత్
బతానా. కహేతో, మేరేఅండాః తుష్టయేహై ముర్ముకు ఫిర్సాం
డ్కర్నే సదుపాయ్దేఖ్నా. ఇస్లియె యహఃకు ఆయాహుం.

అశ్వినీ. (యోజించి) మహారాజ్ ! మహారాజ్ ! ఫిర్వే
ఆనాబహుత్మష్కిల్కామై. సహి ఆనేకేహిహై. వైసా ఆసా
ధ్యాద్ హుయితోభి హమ్మారా సమర్థతాబిశేష్సె ఎవ్విక్తత్యత్య
రింగె. క్యాకహ్యో, ఏక్కేష్కే అండాః తోడ్కె లాకర్నమ్మేళ
న్కర్కేదవాడాలేతో చంద్కాలూ తత్కార్యానుకూల పూరు
షత్వ మాత్తర్సి ఫిరానక్షేకా. హుకుంక్యా దిలావె?

ఇంద్ర). క్యాతోభికరీయె, మైనె భవదధీన్తో కర్తయ్యాత్తుం

అశ్వినీ. అచ్చ మహారాజ్ ! ఆయియ్యె శస్త్రాగ్రాయ్కా జా
యింగె. ఫైహ్కమ్ వహఃకర్నేకా.

(అని వెళ్లిపోవడము.)

సూత్ర). (23) గాధితనూజ్య రామలక్ష్మణాః-కాశనరహసే ఆవగేనా
సాదరరామ్మా, జనన్తి ఆప్నే-సాధుజనోంకె, బాధాః
నికాల్నే.

(పిన్నయోదములను కావబట్టలగు రామలక్ష్మణులగుండి విశ్వామిత్రుఁడొ
గోతమాశ్రమము చేయకుండా)

విశ్వామిత్రుఁడు. అహో రామచంద్రా ! మహారాజ
పుత్రా! మైనె బహుత్ సమయ్యె తుమ్ము బిశద్దియెసా చారి
త్తర్గుజరిసా గోతమాశ్రమ్మె యహిహై. అబెహ్బోభి ఫైహ్

మహర్షి వర్రా తావశ్ సేహి బిజనప్రదేశ్ హోకహై అబిస్సు
శీఘ్రకాత్మహి సముల్లసద్దశా మిత్నే కా కాలానె వై సాదిస్తాహై.

(రాముడు తాతదనకుబోగాఁ గాఁబఱతగులఁగనె తాతకి నాతిరూపువచ్చి నిలువవలె. రామలక్ష్మణులు మొక్కవలె)

అహల్య. శీఘ్రమేవ వివాహసిద్ధిరస్తు. శ్రీరామచంద్ర
భూపాలకాగ్రణీ! భో భో పరబ్రహ్మమూర్తి! నచ్చిదానంద
నిలయా! మహారాజపుత్రాకృతిధరా! ఆప్తే నిర్మలాంఘ్రి రజ
స్సర్వసే మైనె పరమపాబనాభి నిర్దోషాభిహుయ్యాహుం. భవ
త్సందర్శనమాత్మరైహి నిఖిలలోకాభి నిష్కల్మషాహోజావె.
జత్నామహా ప్రయత్న నిర్మలై తోభి మహారాజాధి రాజాంకుతోభి
నమిత్నే కా భవదప్రతిమానామలాంఘ్రి ధూళి మురైమిలీహై.
ఇస్తియేహి మైనె పవిత్రతాపాక చరితార్థహుయాహుం.

శ్రీరామ. బహుత్ సంతోషమాయీ! బహుత్కాలే
జడరూపధారిణీహోకె, బహుత్కష్టపాయీధి. అబాయిందా కాత్మవ
చిత్తరాహోకె భగవాన్కా ఇచ్చేసే బహుసౌఖ్యాపాతే గాతమ
మహర్షింద్రజీతా ఆజ్ఞానువర్తినీహోకె “ కార్యేషుదాసీకరణేషు
మంత్రీ, రూపేచలక్ష్మీక్షమయాధరితీన్నే హేచమాతా శయనేచ
రంభాషట్కర్మయక్తా ఖలుధర్మవత్సీ ” కహ్నోన్యాయవిధాన్సే
శోభాయమానాహోతేరహ్మః.

అహల్య. హే విశ్వామిత్ర మహర్షీశ్వరా! నమస్కార్.

విశ్వామిత్ర. కల్యాణహల్యాకల్యాణ. తుః సౌభాగ్యవతీ
హోకె నకల సౌఖ్యాపాతే బెహ్నైజయేజాయ్. శ్రీరామచంద్ర
భగవాన్జితు తుః సేఖాబ్ పహస్మిహై. అయిసె సర్వజ్ఞమూర్తి
అఖిలధర్మవేది, అనాగతబహుధర్మబోధక్ తురైఅయిసాప్రసన్న
హోకర్ జోబోధాకియా ప్రేహీశిరోభూషణ్లరేకె నిత్యాహోద
నిలయాహోకె సంతత భర్తృషుశ్రోష నిరతాహోతే సంస్తవ
నీయాహోజాయ్.

(ఇట్టియపుడు గౌతముఁడురాఁగా రామలక్ష్మణుల నమస్కారాశీస్సులును గౌతమవిశ్వామిత్రుల పరస్పరాలింగన బహుకృతులునుగావలెను. అహల్య భర్తకు నమస్కరింపఁగా గౌతముఁడాపెపాణినిగ్రహించి రామునెదుట నిలచియుండి)

గౌతమ. అహో శ్రీరామచంద్ర! పరబ్రహ్మ! భూనాథాత్మజాకారై అబ్ పత్యక్షహోక మైనా ఆమైపరాత్పరార్పరేభి సృష్టిఫి త్యంతకారణభూత్సి ఆదిమధ్యాంతరహిత్సి సచ్చిదానందమయ విగ్రహిహోకే రహ్నో వైకుంఠాధినాథ్నో శ్రీమన్నారాయణ్ణోహై చతురాస్యాది పార్థిత్ హోక సాధుసజ్జనాంకు సంతుష్టిమిలానేకుభి మదోన్మత్త. దుష్టరాక్షస ప్రాణాపహరణ్నోర్నేకుభి అయినా అవతర్ణయేహై. ఆస్కానిస్తుల ప్రభావ విశేష్కుప్రస్తుతి కర్పక్షే సహస్రముఖాదయాఃభి అసమర్థాహై.

శ్రీరామ. సభి ఆస్కా ఆశీర్వాచన ప్రభావ్నీహై మహాత్మా! ఆజ్మై ఆపునందర్శన్ కర్పక్షేనే పరమవచిత్తర్నోగయాహుం. మేరా ఆనం దపార్నోకహై.

గౌతమ. మహాపాతకాకాంతౌంకుతోభి పరమపావనాః హోనే వైసా కర్నే అద్భుతప్రతిభాంచిత్నో భవదతులితామల ప్రభావ్నీ జగజ్జగీయమాన్వోక సదారహ్నభి మేరాదర్శన్ ఆప్సా బక్ హుయేసా వైసా కహ్నహమ్ము మాయామోహితాఃహో నెబిభాంతిమె దుబానేకా తజ్విజ్ఞోగ. హం నిశ్చలాఃహో చిరపరిచితాహై. అచ్చ. మహారాజ్జీ! మేరే పరనుష్టురా పాంచాక ఎప్హీక మేరా ఆశ్రమై రస్కా హమ్ము కృతార్థాఃహోనే వైసాకర్నే చహ్నహుం. భోభోబిశ్వామిత్ర! మహారీంద్రా! ఆస్కా మిత్రర్నో మేరేవర్ అబ్రకా ప్రభేసా కృపాహి ఆగేభిరభ్నో మైన కర్నే పార్థస్సన్మో ఏక్సిహన్ మేరా ఆశ్రమైకర్నే అబకాశ్ దేనా.

విశ్వామిత్ర. అచ్చ, వైసాహి హోనేదేమిత్రా! రాజనందనాః అన్నా బ్రహ్మరీందర్కా అభిలాషాకు అనుబర్తియాః హోనే ఆజ్ యహారహింగె.

